

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

ECB STATISTIKA

2006. GADA APRĪLIS

BCE ECB EZB EKT EKP

APSKATS

LV

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

ECB STATISTIKA APSKATS

2006. GADA APRĪLIS

Visās ECB 2006. gada
publikācijās attēlots
5 euro
banknotes motīvs.

© Eiropas Centrālā banka, 2006

Adrese

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main, Germany

Pasta adrese

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main, Germany

Tālrunis

+49 69 1344 0

Interneta lapa

<http://www.ecb.int>

Fakss

+49 69 1344 6000

Telekss

411 144 ecb d

Visas tiesības rezervētas.

*Atļauta pārpublicēšana izglītības un
nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.*

ISSN 1725-5716 (interneta versija)

SATURS

1. KOPSAVILKUMS	5	1. PIELIKUMS	
2. MONETĀRO FINANŠU IESTĀŽU (MFI) STATISTIKA	9	Euro zonas apkopotās statistikas publicēšanas biežums un savlaicīgums	33
3. CITA FINANŠU STARPNIEKU STATISTIKA	16	2. PIELIKUMS	
4. PROCENTU LIKMJU STATISTIKA (IZŅEMOT MFI PROCENTU LIKMES)	17	Datu pieejamība	34
5. VĒRTSPAPĪRU (IESKAITOT AKCIJAS) STATISTIKA	18	3. PIELIKUMS	
6. MAKSĀJUMU BILANCES UN STARPTAUTISKO INVESTĪCIJU BILANCES STATISTIKA	19	Atsauču apkopojums	36
7. EUROSISTĒMAS STARPTAUTISKĀS REZERVES	23		
8. AR EURO STARPTAUTISKO LOMU SAISTĪTĀ STATISTIKA	23		
9. EURO EFEKTĪVIE KURSI	24		
10. VALDĪBAS FINANŠU STATISTIKA	24		
11. EURO ZONAS INSTITUCIONĀLO SEKTORU KONTI	25		
12. MAKSĀJUMU UN VĒRTSPAPĪRU NORĒĶINU SISTĒMU STATISTIKA	27		
13. EURO ZONAS PAPLAŠINĀŠANĀS STATISTISKIE ASPEKTI	28		
14. STATISTISKĀS INFORMĀCIJAS APMAIŅA	28		
15. PUBLICĒŠANAS UN PĀRSKATĪŠANAS POLITIKA	29		
16. ECB TIESĪBU AKTI, KAS ATTIECAS UZ STATISTIKU	29		

SAĪSINĀJUMI

CFS	citi (nemonetārie) finanšu starpnieki
CSDB	centralizētā vērtspapīru datubāze
ECB	Eiropas Centrālā banka
ECBS	Eiropas Centrālo banku sistēma
ECU	Eiropas valūtas vienība
EKS 95	Eiropas Kontu sistēma 1995
EMI	Eiropas Monetārais institūts
EMS	Ekonomikas un monetārā savienība
ES	Eiropas Savienība
EVK	efektīvais valūtas kurss
GESMES	vispārējais statistikas ziņojums
IKP	iekšzemes kopprodukts
KIU	kollektīvo ieguldījumu uzņēmums
M1, M2, M3	ECB definētie un izmantotie naudas rādītāji
MFI	monetārā finanšu iestāde
MSFK	monetārās savienības finanšu konti
NCB	nacionālā centrālā banka
NKS 93	Nacionālo kontu sistēma 1993
NTF	naudas tirgus fonds
OV	Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis
SDMX	statistikas un metadatu apmaiņa
SDR	Speciālās aizņēmuma tiesības
SNB	Starptautisko norēķinu banka
SVF	Starptautiskais Valūtas fonds

Piezīme.

Tekstā ir daudzas atsauces uz ECB un Kopienas tiesību aktiem un citiem materiāliem. ECB tiesību akti uzskaitīti 16. sadaļā, bet pārējie minētie būtiskie materiāli iekļauti 3. pielikumā. Šā dokumenta elektroniskajā versijā (atrodama interneta lapā www.ecb.int/publications) ir saites uz minētajiem dokumentiem.

1. KOPSAVILKUMS

1.1. ECB STATISTIKAS IZMANTOŠANA, SATURS UN GALVENĀS IEZĪMES

1. Eurosistēmas¹ galvenais mērķis ir uzturēt cenu stabilitāti euro zonā. Nekaitējot cenu stabilitātei, tai jāatbalsta euro zonas vispārējā ekonomiskā politika. Ievērojot šos mērķus, Eiropas Centrālā banka (ECB) īsteno euro zonas monetāro politiku un var veikt valūtas operācijas. Tai arī jāveicina finanšu sistēmas stabilitāte. Šo uzdevumu izpildei nepieciešams plašs statistiskās informācijas apjoms, ko nodrošina Eiropas Centrālo banku sistēma (ECBS) vai Eurosistēma, vai Eiropas Komisija (galvenokārt *Eurostat*) sadarbībā ar dalībvalstu statistikas iestādēm². Šajā dokumentā galvenokārt aplūkota statistika, kas nepieciešama šo uzdevumu veikšanai. ECBS apkopo statistiku arī vairākiem operatīvajiem mērķiem, kas galvenokārt saistīti ar maksājumu un norēķinu sistēmām. Šī statistika aplūkota īsumā. Galvenokārt iztirzāti apkopotie dati par euro zonu. Dalībvalstu ieguldījums apkopotu datu sagatavošanā un centrālo banku vāktā statistiskā informācija attiecīgo valstu vajadzībām šajā dokumentā netiek aplūkota.

2. Kopumā atbildība par statistiku starp ECB un Komisiju sadalīta šādi. ECB atbild par monetāro, banku un finanšu tirgu statistiku Eiropas līmenī. Atbildība ar Komisiju tiek dalīta maksājumu bilances, starptautisko investīciju bilances, finanšu kontu un nefinanšu kontu (institucionālo sektoru dalījumā) jomā. Komisija atbildīga par citām statistikas jomām, no kurām ECB kā lietotāju īpaši interesē cenu un izmaksu, nacionālo kontu un daudzscitastautsaimniecības statistikas jomas. Šīs atbildības jomas un sadarbības kārtība noteikta Saprašanās memorandā, kura jaunākā versija pieņemta 2003. gada martā.

3. Šā dokumenta, kas aktualizē dokumentu "ECBS vāktā un apkopotā statistiskā informācija" (ECB to publicēja 2000. gada maijā), mērķis ir nodrošināt vienotu, pieejamu informācijas avotu par ECB statistiku. Tajā aprakstīta situācija statistisko datu sniegšanas jomā 2005. gada

beigās, norādot, vai uz datiem attiecas ECB tiesību akti. Dokumentā norādīta arī iespējamā turpmākā attīstība jomās, kur ECB statistika joprojām ir nepilnīga vai neatbilstoša. ECB prasības attiecībā uz tautsaimniecības statistiku, par ko Kopienas līmenī atbildīga Eiropas Komisija, izklāstītas atsevišķā ECB publikācijā "Pārskats par prasībām tautsaimniecības statistikas jomā" (2004. gada decembris). Tomēr ECB pēc savas iniciatīvas apkopo dažus statistiskos datus šajā jomā. Būtiskākie piemēri ir euro zonas inflācijas uzraudzīšanai izmantotā Eiropas Komisijas mēneša saskaņotā patēriņa cenu indeksa sezonālā izlīdzināšana, kā arī uz nesaskaņotiem datiem balstīto euro zonas mājokļu cenu pusgada vidējo rādītāju sagatavošana. Sezonāli izlīdzinātās saskaņotās patēriņa cenas un mājokļu cenas šajā dokumentā netiek aplūktas.

4. Saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienību Eiropas Monetārajam institūtam (EMI) tika dots uzdevums sagatavoties Ekonomikas un monetārās savienības (EMS) trešajam posmam statistikas jomā un – konkrēti – veicināt nepieciešamo statistikas saskaņošanu. 1996. gada jūlijā EMI publicēja paziņojumu par statistikas prasībām EMS sākumposmā. EMS trešajā posmā, kas sākās 1999. gada janvārī, ECB, palīdzot Eiropas Savienības (ES) dalībvalstu nacionālajām centrālajām bankām (NCB), jāapkopo statistika, lai varētu veikt ECBS uzdevumus, un, ja nepieciešams, jāveicina tās turpmākā saskaņošana. ECBS ietvaros Statūti³ nosaka, ka ECB jādefinē, kāda statistiskā informācija nepieciešama tās uzdevumu veikšanai, un ka statistikas vākšana pēc iespējas jāveic NCB. Vispār NCB (un dažos gadījumos arī citas dalībvalstu iestādes) vāc datus no ziņotājām iestādēm un citiem valstu avotiem, apkopo datus, kas iesniedzami euro zonas apkopotu rādītāju sagatavošanai, un pārsūta šo

1 Eurosistēmu veido ECB un to Eiropas Savienības dalībvalstu centrālās bankas, kuras ievieš euro. ECBS veido ECB un visu ES dalībvalstu centrālās bankas.

2 *Eurostat* ir Eiropas Kopienu Statistikas birojs. *Eurostat* un ES dalībvalstu statistikas iestādes veido Eiropas Statistikas sistēmu.

3 Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūti ir protokols, kas pievienots 1992. gada februārī Māstrihtā parakstītajam Līgumam par Eiropas Savienību.

informāciju ECB, kas sagatavo euro zonas apkopotos rādītājus. ECB un NCB kopā izstrādā statistikas metodoloģiju.

5. NCB arī palīdz sagatavot ECB tiesību aktus statistikas jomā saskaņā ar Statūtu 34. pantu un 14.3. pantu, kā arī atbilstoši principiem, kas izklāstīti ES Padomes Regulā (EK) Nr. 2533/98 saistībā ar ECB statistiku. Ja ECB vajadzības pietiekami skaidri formulētas, prasības tiek oficiāli noteiktas tiesību aktos, ko pieņem ECB Padome. Šo tiesību aktu saraksts atrodams šā dokumenta 16. sadaļā. Laikam ritot, tie aptvēruši arvien plašākas jomas, par kurām jāsniedz statistiskie dati ECB Kopienas tiesību aktos noteikto darbības sfēru robežās. Attiecībā uz lielu daļu papildu informācijas, kā arī, ja vēl nav pilnībā konstatētas ECB statistikas vajadzības, ECB būtībā paļaujas uz NCB (un citu dalībvalstu iestāžu) pilnvarām iegūt statistiku.

6. Papildus sadarbībai ar Kopienas iestādēm Statūtos arī noteikts, ka ECB statistikas jautājumos jāsadarbojas ar starptautiskajām organizācijām. ECB statistika pēc iespējas atbilst Eiropas un starptautiskajiem standartiem (šajā dokumentā minētas dažas nepieciešamās atkāpes). Tas palīdz samazināt ziņošanas slogu, vienlaikus padarot statistiku lietderīgāku. Tāpēc ECB izveidojusi ieguvumu un izmaksu izvērtēšanas procedūru, saskaņā ar kuru priekšlikumi par būtiskām pārmaiņām statistikas jomā tiek izskaidroti un pamatoti, sīki izpētīti, cik iespējams, izvērtēti izmaksu ziņā un vajadzības gadījumā grozīti vai noraidīti.

7. Eurosistēmas politikas galvenā atbildības joma ir euro zona. Lai statistika būtu lietderīga, tā jāapkopo par visu euro zonu. Šīs prasības dēļ rodas saskaņošanas jautājumi (jo datiem jābūt pietiekami viendabīgiem, lai varētu veikt jēgpilnu apkopšanu), un tas rada vajadzību pēc pietiekamas informācijas, īpaši monetārās un banku statistikas, kā arī maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances statistikas jomā (un finanšu kontos, kas daļēji iegūti no tām), lai varētu sagatavot apkopotos euro zonas rādītājus. Īpaši jānošķir darījumi un atlikumi euro zonā no

darījumiem un atlikumiem ārpus tās, lai varētu veikt konsolidāciju euro zonas līmenī.

8. Papildus euro zonas datiem valstu iesniegtie dati, ko izmanto euro zonas apkopoto rādītāju izveidē, var būt nozīmīgi, analizējot dažādus attīstības aspektus, t.sk. monetārās politikas transmisijas mehānismu un tirgus integrācijas pakāpi. Turklāt Statūtu 5. pants par statistiskās informācijas vākšanu attiecas uz visām ES dalībvalstīm, un saskaņā ar Statūtiem par statistiku ir atbildīga ECB Ģenerālpadome, kurā ietilpst arī to ES dalībvalstu centrālo banku vadītāji, kuras nav pievienojušās euro zonai. ES Padomes Regula par ECB statistiku atzīst, ka, lai gan ECB pieņemtie tiesību akti nav saistoši dalībvalstīm, kuras nav pievienojušās euro zonai, visām ES dalībvalstīm jāpiedalās Statūtu 5. panta prasību izpildē. Dalībvalstis, kas nav pievienojušās euro zonai, attiecīgi sniedz ECB lielu statistiskās informācijas apjomu, ko izmanto, lai uzraudzītu šo valstu tautsaimniecību un novērtētu to gatavību ieviest euro.

9. Šo prasību neatņemama sastāvdaļa ir biežums un savlaicīgums (un, protams, citi kvalitātes aspekti). Lai ECB varētu laikus publicēt euro zonas apkopotos rādītājus monetārās un banku statistikas, finanšu tirgu statistikas un maksājumu bilances statistikas jomā, nepieciešams, lai mēneša dati tiktu iesniegti ECB 3–7 nedēļu laikā pēc attiecīgā mēneša beigām. Sīkāk ceturkšņa dati jāsniedz ilgākos termiņos, kas ilgst līdz 3 mēnešiem. Ceturkšņa datus par euro zonas kontiem, kas lielākoties atkarīgi no citiem ceturkšņa datu avotiem, neizbēgami sagatavo vēlāk, tomēr ilgtermiņa mērķis ir iegūt tos 3 mēnešu laikā pēc attiecīgā ceturkšņa beigām.

10. Statistiskā informācija ir tautsaimniecības analīzei vislietderīgākā, ja pieejami salīdzināmi dati par ilgāku laika posmu. Daudzās euro zonas statistikas jomās precīzākās aplēses veiktas par laika posmiem pirms laikrindu sākuma, dažos gadījumos par 20. gs. 80. gadiem vai pat par vēl agrāku periodu. Šie agrīnie dati gan nav pilnībā salīdzināmi ar pašreizējiem datiem.

1.2. MONETĀRĀ, FINANŠU IESTĀŽU UN TIRGU STATISTIKA

11. Eurosistēmas monetārās politikas stratēģijā būtiska loma atvēlēta naudai, par ko liecina plašās naudas rādītāja M3 pieauguma tempa atsaucē vērtības publiskošana. Nauda lielākoties ir monetārās statistikas ziņotājās grupas – monetāro finanšu iestāžu (MFI) – likvidās saistības. Iestādi iekļauj MFI sektorā, ja tā pieņem noguldījumus (izņemot no MFI) vai emitē finanšu instrumentus, kas ir līdzvērtīgi noguldījumu substitūti, kā arī piešķir kredītus un/vai veic ieguldījumus vērtspapīros. NCB (kopā ar ECB tās ir MFI sektora dalībnieces) iesniedz to finanšu iestāžu sarakstus, kuras atbilst šai definīcijai. Šī definīcija ir plašāka nekā Kopienas tiesību aktos noteiktā kredītiestāžu definīcija galvenokārt tāpēc, ka tajā iekļauti naudas tirgus fondi (NTF).

12. Pirmais solis monetārās statistikas izveidē ir vienota naudas emisijas sektora definēšana. Otrais solis ir šā sektora konsolidētajā bilancē iekļaujamo posteņu noteikšana ("konsolidēts" nozīmē, ka aprēķināts šā sektora savstarpējo darījumu un atlikumu saldo). Konsolidētā MFI bilancē sniedz lielāko daļu datu, kas nepieciešami mēneša monetāro rādītāju un naudai atbilstošo bilances posteņu apkopošanai.

13. Atbilstoši pieņemtajai MFI definīcijai konsolidētā MFI bilancē ir tāds monetāro datu avots, kas konceptuāli līdzvērtīgs nacionālajām banku sektora bilancēm, kuras parasti ir nacionālās monetārās statistikas pamatā. Centrālās valdības un nerezidentu sektori ir "neitrāli naudas ziņā", jo to monetāro instrumentu turējumi netiek iekļauti naudas piedāvājumā. Šādi sektori jādefinē, un to monetāro instrumentu turējumi euro zonas MFI jāizslēdz no euro zonas monetārajiem rādītājiem. Valdības, rezidences un naudas turētāju sektoru veidojošo apakšsektoru definīcijas tiek konsekventi piemērotas euro zonā saskaņā ar Eiropas Kontu sistēmu Kopienā 1995 (EKS 95), kas izveidota ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2223/96. Detalizētāka informācija par dažiem rādītājiem pieejama tikai reizi ceturksnī.

14. Svarīga ir arī mēneša informācija par monetāro instrumentu un kredītinstrumentu procentu likmēm. Dati par procentu likmēm nepieciešami, lai uzraudzītu monetārās politikas transmisiju, labāk izprastu finanšu tirgu struktūru un novērtētu finanšu nosacījumus dažādos euro zonas tautsaimniecības sektoros. Kredītiestādes un daži citi tirgus dalībnieki (kas veido lielāko daļu no MFI sektora) ziņo par procentu likmēm, kādas tiek maksātas un noteiktas jauniem euro valūtā veiktiem darījumiem un šādu darījumu atlikumiem ar māsaimniecībām un nefinanšu sabiedrībām euro zonā. Informācija par procentu likmēm atbilst MFI bilances kategorijām.

15. Tiek sniegti dati arī par citām jomām, kas saistītas ar monetāro statistiku. Vērtspapīru emisijas⁴ un kredīti, ko izsniedz citi (nemonetārie) finanšu starpnieki (CFS), aizņēmējiem ir alternatīva banku piešķirtajam finansējumam; savukārt aizdevējiem ieguldījumu fondu emitētās akcijas/apliecības ir substitūts dažām prasībām pret bankām. Ieguldījumu fondi, daži citi CFI, kā arī apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi ir nozīmīgi un aktīvi finanšu tirgu dalībnieki. Finanšu tirgus cenām un peļņas likmēm var būt ļoti liela ietekme uz norisēm tautsaimniecībā, un tās var arī atklāt tirgus gaidas attiecībā uz inflāciju un ekonomisko aktivitāti. ECB vāc ļoti daudz informācijas par finanšu tirgiem (piemēram, par vērtspapīru emisijām, kā arī finanšu tirgus cenām un peļņas likmēm). Nozīmīgākās finanšu iestādes ārpus MFI sektora ir apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi, par kuriem ECB vāc informāciju saskaņā ar Pamatnostādni ECB/2002/7, kurā izdarīti grozījumi ar ECB/2005/13, un ieguldījumu fondi, izņemot NTF, par kuriem ECB tuvākajā laikā iecerējusi pieņemt regulu.

1.3. MAKSĀJUMU BILANCE UN AR TO SAISTĪTĀ ĀRĒJĀ STATISTIKA

16. Maksājumu bilances un ar to saistītās ārējās statistikas jomā noteikts, ka monetārās politikas

4 Vērtspapīri ir euro zonas finanšu instrumentu lielākā kategorija, un tie ir nozīmīgi gandrīz visās ECB statistikas jomās. ECB nesēn izveidojusi datubāzi, kurā iekļauta visaptveroša informācija par vērtspapīriem ar dažādu statistisko, analītisko un operatīvo izmantojumu – tas aprakstīts 79. punktā.

no lūkiem jāiesniedz mēneša maksājumu bilances statistika, kas atspoguļo galvenos posteņus, kuri ietekmē monetārās norises un valūtu tirgus, un ko papildina sīkāka dalījuma ceturkšņa statistika. Konsekventa metodoloģiskā bāze ļauj saistīt euro zonas monetāro un maksājumu bilances statistiku. Ir arī noteikts, ka jāsniedz mēneša statistika par Eurosistēmas starptautiskajām rezervēm un ārvalstu valūtas likviditāti, kā arī ceturkšņa un sīkāka dalījuma gada starptautisko investīciju bilances statistika, kas sniedz vispusīgu pārskatu par euro zonas prasībām un saistībām pret pārējo pasauli. Cita saistītā statistika ietver sešu mēnešu datus par portfeļieguldījumu atlikumiem un plūsmām valūtu dalījumā, ko izmanto, lai novērtētu euro kā ieguldījumu valūtas starptautisko nozīmi. Vairāku dalībvalstu centrālās bankas arī sniedz statistiku par euro izmantošanu ārējo darījumu norēķinos.

17. Apkopotajos datos, kas attiecas uz euro zonu, atsevišķi uzrāda kredīta un debeta, kā arī aktīva un pasīva posteņus. Šajā nolūkā euro zonas valstīm jāsadala pārrobežu darījumi un atlikumi euro zonas darījumos un atlikumos un darījumos un atlikumos ar pārējo pasauli. Maksājumu bilances ceturkšņa statistika un starptautisko investīciju bilances gada statistika sniedz euro zonas ārējo darījumu un atlikumu darījuma partneru ģeogrāfisko dalījumu pēc valsts un valstu grupas.

18. Lai gan šīs prasības, cik vien iespējams, atbilst Starptautiskā Valūtas fonda (SVF) Maksājumu bilances rokasgrāmatā (piektais izdevums) noteiktajiem standartiem, ECB pieņēmusi arī dažus saskaņošanas priekšlikumus, kas īpaši atbilst Eiropas vajadzībām, kā arī pasākumus, lai saskaņotu euro zonas maksājumu bilanci ar monetāro statistiku un finanšu kontiem. Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances statistika arī ļauj novērtēt euro starptautisko nozīmi un attiecas uz maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu funkcionēšanu. ECB ir dažādas intereses šajās jomās, un tā cenšas uzlabot datu saskaņotību.

19. Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances statistikas jomā ECB un *Eurostat* cieši sadarbojas. ECB gatavo apkopotos euro zonas rādītājus, savukārt *Eurostat* – statistiku par Eiropas Savienību kopumā. Attiecībā uz metodoloģisko bāzi ECB galveno uzmanību velta finanšu kontam un ar to saistītajiem ienākumiem, savukārt *Eurostat* – tekošā konta pārējai daļai, kā arī kapitāla kontam. Gan ECB, gan *Eurostat* īpaši interesē tiešās investīcijas.

20. ECB arī sagatavo euro efektīvā kursa indeksus gan nominālajā, gan reālajā izteiksmē, izmantojot dažādus deflatorus.

1.4. VALDĪBAS FINANŠU STATISTIKA

21. ECB vairāku iemeslu dēļ ir īpaša interese par valdības finansēm. ECB, tāpat kā Komisija, sagatavo periodiskus konverģences ziņojumus, novērtējot ārpus euro zonas esošo dalībvalstu gatavību ieviest euro, kam būtiski kritēriji ir valdības budžeta deficīts un parāds. ECB arī cieši seko norisēm saskaņā ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru. Tam vajadzīgi gada dati, ko sagatavo saskaņā ar Pamatnostādni ECB/2005/5 ar tajā izdarītajiem grozījumiem un noformē tā, lai tie ļauj analizēt valdības budžeta deficītu un parādu (kā noteikts pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrā un Stabilitātes un izaugsmes paktā), izsekot attiecībām starp deficīta un parāda pārmaiņām, sniegt saiti starp šiem datiem un datiem, kuru pamatā ir nedaudz atšķirīgi EKS 95 pamatprincipi, kā arī ļauj ECB sagatavot euro zonas un ES apkopotos rādītājus, atbilstoši atspoguļojot maksājumus Eiropas Kopienas budžetā un izmaksas no tā. Turklāt valdības darbībām arī ir liela ietekme uz norisēm tautsaimniecībā. Tāpēc ECB seko arī ceturkšņa datiem par valdības darījumiem. Šie dati tiek vākti saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem.

1.5. EURO ZONAS INSTITUCIONĀLO SEKTORU KONTI

22. Ceturkšņa monetārās savienības finanšu konti (MSFK) ievēro integrēto pieeju, kāda

noteikta EKS 95. Izmantojot attiecīgo euro zonas statistiku un nacionālos finanšu kontus, ECB sagatavo ceturkšņa finanšu kontus, kas attiecas uz euro zonu, lai papildinātu monetāro analīzi un politikas pētījumus. Finanšu konti vēl tiek izstrādāti. Kad tie būs izveidoti, tiem jārada saskanīga sistēma, kas reģistrē finanšu attiecības starp institucionālajiem sektoriem un sniedz ceturkšņa apskatus par aizņēmumu un aizdevumu atlikumiem, ļaujot veikt finanšu ieguldījumu un finansējuma vispusīgu analīzi. Tā kā tie balstās uz starptautiskiem statistiskās uzskaites standartiem, ceturkšņa MSFK ir arī spēcīgs instruments, kas ļauj sasniegt konsekveni dažādās statistikas jomās un starp tām. Sākot ar 2007. gada pavasari, MSFK tiks apvienoti ar ceturkšņa nefinanšu kontiem, kurus pašlaik kopīgi izstrādā ECB un Komisija, lai iegūtu vispusīgu priekšstatu par euro zonas institucionālo sektoru darījumiem un atlikumiem. Euro zonas ceturkšņa konti pilnveidos euro zonas statistiku, saistot kopā dažādus tās elementus. To pabeigšana pašlaik ir ECB galvenā prioritāte statistikas jomā.

1.6. STATISTISKĀS INFORMĀCIJAS APMAIŅA

23. Labas datu apmaiņas sistēmas veicina savlaicīgumu un uzlabo kvalitāti. ECBS savstarpējā datu apmaiņas sistēma darbojas raiti un lielākoties automātiski. Tā viegli pielāgojama jaunām statistikas prasībām un efektīvi un konsekventi apstrādā jaunus datus.

24. ECBS sistēmas pamatā ir īpaša telekomunikāciju tīkla un standarta statistikas ziņojumu formāta – vispārēja statistikas ziņojuma par laikrindām (GESMES/TS) – izmantošana. To arī plaši izmanto kā standartu statistisko datu un metadatu (t.i., informācijas par datiem) apmaiņai ar Eiropas Komisiju un starptautiskajām organizācijām. GESMES/TS (SDMX-EDI) un SDMX-ML (kas vēl vairāk izmanto internetu un citas jaunās tehnoloģijas) ir ziņojumi, kuru pamatā ir tas pats datu modelis. Tie abi tiek pārvaldīti Eiropas un starptautisko organizāciju, t.sk. ECB, ierosinātās Statistisko datu un metadatu apmaiņas (*Statistical Data and Metadata Exchange*; SDMX) iniciatīvas ietvaros,

lai veicinātu kopējus standartus un labāko praksi, apmainoties un daloties ar statistiskajiem datiem.

25. ECB jau ilgu laiku publisko euro zonas datus savā interneta lapā. Nesen uzsākta iniciatīva paplašina šo piekļuvi, iekļaujot arī virkni valstu iesniegto datu un ar tiem saistīto statistiku, lai lietotājiem nebūtu jāmeklē šie dati NCB interneta lapās. Tie paši dati kopā ar aprakstošu materiālu vienlaikus tiek ievietoti NCB interneta lapās nacionālajās valodās.

2. MONETĀRO FINANŠU IESTĀŽU (MFI) STATISTIKA

2.1. IEVADS

26. Euro zonas statistikas sistēmu attiecībā uz MFI sektoru veido divi galvenie elementi: statistikas nolūkiem definēto MFI saraksts un konkrēta statistiskā informācija, ko MFI ziņo katru mēnesi un katru ceturksni. Regulās noteikts, kādi dati MFI jāiesniedz NCB. Pamatnostādne (ECB/2003/2 ar tajā izdarītajiem grozījumiem) nosaka to datu saturu, formātu, termiņus utt., kas MFI jāiesniedz NCB nosūtīšanai ECB, datus, kas jāsniedz pašai Eurosistēmai par tajā notikušajiem darījumiem un citu saistītu informāciju, ko pieprasa ECB, bet kas nav noteikta regulās.

27. Galvenā statistikas prasība attiecas uz euro zonas naudas emisijas sektora mēneša konsolidēto bilanci. Juridisko pamatu šo datu iegūšanai veido Regula ECB/2001/13 par MFI sektora konsolidēto bilanci ar tajā izdarītajiem grozījumiem. Tā attiecas arī uz papildu informāciju, kas nepieciešama, lai iegūtu darījumu datus, ko izmanto monetāro rādītāju pieauguma tempa aprēķināšanai. Tāpēc MFI bilance sniedz galvenās sastāvdaļas euro zonas monetāro rādītāju un atbilstošo bilances posteņu sagatavošanai. MFI bilance arī veido statistikas bāzi, kas nepieciešama, lai aprēķinātu obligātās rezerves, kādas jātur kredītiestādēm.

28. Vēl viena Regula (ECB/2001/18 ar tajā izdarītajiem grozījumiem) attiecas uz procentu likmēm, ko euro zonā saistībā ar euro denominētiem darījumiem ar mājsaimniecībām un nefinanšu sabiedrībām maksā un nosaka kredītiestādes un dažas citas iestādes.

2.2. KAS IR MONETĀRĀS FINANŠU IESTĀDES?

29. ECB ar NCB palīdzību veido statistikas nolūkiem definēto MFI sarakstu saskaņā ar turpmāk izklāstītajiem klasifikācijas principiem. Procedūras, kas noteiktas Pamatnostādņē ECB/2003/2 ar tajā izdarītajiem grozījumiem, nodrošina, ka MFI saraksts ir aktualizēts, precīzs, iespējami viendabīgs un statistikas nolūkiem pietiekami stabils. Tam arī jāreaģē uz finanšu jaunievedumiem, kas var ietekmēt finanšu instrumentu īpašības un mudināt finanšu institūcijas mainīt uzsvarus savā darbībā. Saraksts ar statistikas nolūkiem definētajām MFI un saraksts ar monetārās politikas nolūkiem definētajiem darījumu partneriem daļēji sakrīt, tādējādi MFI saraksts ir nozīmīgs gan operatīvajiem, gan statistikas nolūkiem.

30. Regulas ECB/2001/13 2. panta 1. punktā MFI definētas šādi: "*[Papildus centrālajām bankām] MFI ir rezidentu kredītiestādes, kā definēts Kopienas tiesību aktos, kā arī visas pārējās rezidentu finanšu iestādes, kuras pieņem noguldījumus un/vai līdzvērtīgus noguldījumu substitūtus no iestādēm, kas nav MFI, un uz sava rēķina (vismaz saimnieciskajā nozīmē) piešķir kredītus un/vai veic ieguldījumus vērtspapīros.*" Tādējādi MFI sektors papildus centrālajām bankām ietver divas plašas rezidentu finanšu starpnieku grupas. Tās ir kredītiestādes, kas Kopienas tiesību aktos (banku darbības saskaņošanas direktīvās) definētas kā "*uzņēmums, kas pieņem no sabiedrības pārstāvjiem noguldījumus vai citus atmaksājamus līdzekļus (t.sk. ieņēmumus, kas gūti, pārdodot sabiedrības pārstāvjiem bankas obligācijas) un piešķir kredītus uz sava rēķina*", un citas rezidentu finanšu iestādes, kuras atbilst MFI definīcijai tāpēc, ka tās emitē finanšu instrumentus, kas ir līdzvērtīgi noguldījumu substitūti.

31. Tas, vai finanšu instrumenti uzskatāmi par līdzvērtīgiem noguldījumu substitūtiem, atkarīgs no to likviditātes, kas savukārt apvieno pārvedamības, konvertējamības naudā vai pārvedamos noguldījumos, kapitāla noteiktības un dažos gadījumos tirgojamības īpašības. Nozīme var būt arī emisijas termiņam. Šie principi izklāstīti Regulas ECB/2001/13 I pielikumā.

32. Atvērto kolektīvo ieguldījumu uzņēmumu (KIU) akcijām nav tirgus parastajā nozīmē. Tomēr ieguldītāji var uzzināt cenu, par kādu akcijas kotē attiecīgajā dienā, un var atgūt savus līdzekļus par šo cenu. Daži atvērtie KIU, t.i., NTF, iekļauti MFI sektorā, jo to akcijas/apliecības likviditātes ziņā tiek uzskatītas par līdzvērtīgiem noguldījumu substitūtiem. NTF galvenokārt iegulda noguldījumos bankās vai parāda instrumentos ar īsu atlikušo termiņu un var iegūt peļņas normu, kas līdzīga naudas tirgus instrumentu procentu likmēm. NTF identificēšanas kritēriji izklāstīti Regulas ECB/2001/13 I pielikumā.

33. EKS 95 daļa finanšu starpniekus, kas klasificēti kā MFI, divos apakšsektoros, t.i., centrālās bankas (EKS 95 – sektors S.121) un pārējās MFI (S.122). 2005. gada beigās euro zonas MFI sektorā ietilpa ECB un 12 NCB, kā arī 6 248 kredītiestādes, 1 645 NTF un četras citas iestādes. Visām MFI sektora iestādēm nekādā ziņā nav jāpilda pilnīgi visas statistikas prasības. Ja iesniegtie mēneša dati aptver vismaz 95% no valsts kopējās MFI bilances, NCB var atbrīvot mazās MFI no regulāras ziņošanas. Tomēr visām kredītiestādēm jāiesniedz noteikti dati reizi ceturksnī obligāto rezervju nolūkiem un visām MFI jāiesniedz gada dati, lai pārbaudītu, vai tiek izpildīta prasība par 95% aptvērumu, kā arī lai aprēķinātu kopējo apjomu. NCB, ja vēlas, var vākt datus par MFI procentu likmēm izlases veidā, ievērojot Regulā ECB/2001/18 noteikto procedūru.

2.3. MĒNEŠA KONSOLIDĒTĀ BILANCE

34. Konsolidētā bilance sniedz pietiekami detalizētus mēneša datus par MFI darījumiem,

lai ECB gūtu pilnīgu informāciju par monetārajām norisēm euro zonā. Balance ir konsolidēta tādējādi, ka tajā tiek iekļauts MFI savstarpējo darījumu saldo. Monetārā statistika, ko ECB sagatavo, izmantojot šos datus, aplūkota 2.5. sadaļā. Mēneša datus, ko iesniedz kredītiestādes, izmanto arī, lai aprēķinātu to individuālo rezervju bāzi.

35. Naudas piedāvājums ir apgrozībā esošās banknotes un monētas, citas MFI monetārās saistības (noguldījumi un citi finanšu instrumenti, kas ir līdzvērtīgi noguldījumu substitūti) un centrālās valdības iestāžu, piemēram, pasta un valsts kases, monetārās saistības (ECB prasības attiecībā uz šādām iestādēm izklāstītas Pamatnostādnes ECB/2003/2 VII pielikumā). Naudai atbilstošie bilances posteņi ietver citus MFI bilances posteņus, kas sakārtoti analīzes nolūkiem. ECB apkopo šos rādītājus par euro zonu gan par atlikumiem (krājumiem), gan darījumiem.

36. ECB nepieciešama statistikas informācija instrumentu, termiņu, valūtu un darījuma partneru dalījumā. Tā kā uz pasīviem un aktīviem attiecas dažādas ziņošanas prasības, bilances abas puses turpmāk tiek aplūkotas pēc kārtas.

2.3.1. INSTRUMENTU UN TERMIŅU KATEGORIJAS

a) Pasīvi

37. Katru mēnesi datus vāc šādu instrumentu dalījumā: skaidrā nauda apgrozībā; noguldījumu saistības, t.sk. atlikumi maksājumu kartēs; atpiršanas līgumi (repo darījumi); NTF emitētās akcijas/apliecības; emitētie parāda vērtspapīri, t.sk. naudas tirgus vērtspapīri; kapitāls un rezerves un pārējie pasīvi. Pamatnostādne ECB/2003/2 nosaka, ka NCB ik pēc sešiem mēnešiem jāsniedz ECB mēneša dati par elektroniskās naudas saistībām – praksē visi elektroniskās naudas emitenti euro zonā ir kredītiestādes. Noguldījumu saistības sīkāk daļa noguldījumos uz nakti, noguldījumos ar noteiktu termiņu un noguldījumos ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu. Pārējie pasīvi ietver par saistībām uzkrātos procentus (tā ir novirze no EKS 95, kas iesaka iekļaut uzkrātos procentus atbilstošajā instrumentu kategorijā).

38. Ja dažādos tirgos finanšu instrumenti nav pilnībā salīdzināmi, sākotnējo (nevis atlikušo) termiņu dalījumu var aizstāt ar instrumentu dalījumu. Termiņu (vai brīdinājuma termiņu par izņemšanu) dalījuma grupu robežas mēneša statistikā ir 1 un 2 gadu termiņš noguldījumu pieņemšanas brīdī noguldījumiem ar noteikto termiņu, kā arī 3 mēnešu un 2 gadu brīdinājuma termiņš (partiem ziņobrīvprātīgi) noguldījumiem ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu. Nepārvedami pieprasījuma noguldījumi (pieprasījuma krājnoguldījumi) iekļauti grupā "ar brīdinājuma termiņu līdz trijiem mēnešiem". Repo darījumi (kas parasti ir īstermiņa instrumenti, kuru termiņš ir īsāks par trijiem mēnešiem) netiek dalīti atbilstoši termiņiem. Termiņu dalījuma robeža MFI emitētajiem parāda vērtspapīriem (t.sk. naudas tirgus vērtspapīriem) ir 1 un 2 gadi. NTF emitētajām akcijām/apliecībām nav noteikts termiņu dalījums, jo uz tām šis jēdziens neattiecas.

b) Aktīvi

39. MFI aktīvu mēneša dalījums ir šāds: skaidrā nauda; aizdevumi; vērtspapīri, izņemot akcijas, bet ieskaitot naudas tirgus vērtspapīrus; NTF akcijas/apliecības; akcijas un cits pašu kapitāls; pamatlīdzekļi un pārējie aktīvi, kas ietver par aktīviem uzkrātos procentus. Termiņu dalījums pēc sākotnējā termiņa nepieciešams aizdevumiem (1 un 5 gadi) un MFI turētajiem parāda vērtspapīriem (1 un 2 gadi).

2.3.2. VALŪTAS

40. Atsevišķi jāziņo par visu attiecīgo bilances posteņu euro un citās valūtās denominētajiem atlikumiem. Ceturkšņa informāciju, kurā atsevišķi identificētas galvenās ārvalstu valūtas, izmanto, lai no plūsmu datiem izslēgtu valūtas kursu svārstību ietekmi (sk. turpmāk).

2.3.3. DARĪJUMA PARTNERI

41. Darījuma partneri euro zonā tiek identificēti no MFI saraksta (ja tie ir MFI) vai saskaņā ar ECB sniegtajiem ieteikumiem (kas atbilst EKS 95). Abos gadījumos MFI mēneša bilancē tiek atsevišķi norādīti darījuma partneri, kas ir tās pašas dalībvalsts rezidenti kā ziņojošā MFI, un darījuma partneri, kas ir rezidenti citur euro

zonā. Monetāros instrumentus, ko tur pašas MFI (EKS 95 – S.121 un S.122), centrālā valdība (S.1311) un euro zonas nerezidenti, neiekļauj ECB monetārajos rādītājos, un tie jāidentificē, lai nodalītu naudas turētāju sektoru rīcībā esošās summas. Tā kā atsevišķiem naudas turētāju sektoriem no statistikas viedokļa ir īpaša nozīme, MFI iesniedz mēneša datus par noguldījumu saistībām, dalot tās saistībās pret valsts pārvaldi, izņemot centrālo valdību (S.1312, S.1313 un S.1314), nefinanšu sabiedrībām (S.11), CFS (S.123, ieskaitot finanšu palīgiestādes (S.124)), apdrošināšanas sabiedrībām un pensiju fondiem (S.125) un mājsaimniecībām (S.14, ieskaitot bezpeļņas organizācijas, kas apkalpo mājsaimniecības (S.15)). Mēneša datus par MFI izsniegtajiem aizdevumiem daļa aizdevumos valsts pārvaldei un aizdevumos citiem minētajiem sektoriem, aizdevumus mājsaimniecībām sīkāk dalot patēriņa kredītos, aizdevumos mājokļa iegādei un citos aizdevumos. Šis darījuma partneru sīkais dalījums sektoros mēneša statistikā, ko attiecīgā gadījumā saista ar termiņu un valūtu dalījumu, ir prasība, kas ieviesta ar Regulu ECB/2001/13. Obligāto rezervju sistēmas nolūkiem kategorijā "Noguldījumi ar noteikto termiņu ilgāku par 2 gadiem" un "Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 2 gadiem", kā arī "Repo darījumi" atsevišķi jāizdala saistības pret kredītiestādēm, saistības pret citiem MFI darījuma partneriem un saistības pret centrālo valdību.

2.3.4. INSTRUMENTU UN TERMIŅU KATEGORIJU SAVSTARPĒJA SAISTĪŠANA AR VALŪTĀM UN DARĪJUMA PARTNERIEM

42. Lai varētu apkopot euro zonas monetāro statistiku un aprēķināt kredītiestāžu rezervju bāzi, jāsaista instrumenti, termiņi, valūtas un darījuma partneri, un šādi dati jāziņo katru mēnesi. Detalizētākās ziņas vajadzīgas par darījuma partneriem, kas ir naudas turētāju sektora dalībnieki. Atlikumu dalījumus attiecībā pret citām MFI identificē tikai tiktāl, cik tas vajadzīgs, lai varētu aprēķināt MFI savstarpējo darījumu saldo vai rezervju bāzi. Rezervju bāzes nolūkiem arī atlikumi ar euro zonas nerezidentiem jādala noguldījumos ar noteikto termiņu ilgāku

par 2 gadiem, noguldījumos ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 2 gadiem, kā arī repo darījumos. Termiņa dalījums līdz 1 gadam nerezidentu noguldījumiem vajadzīgs maksājumu bilances nolūkiem.

2.3.5. DARĪJUMI AR ATVASINĀTAJĒM FINANŠU INSTRUMENTIEM

43. Atvasinātais finanšu instruments ir finanšu instruments, kas saistīts ar citu finanšu instrumentu vai indeksu, vai precī un ļauj tirgot finanšu tirgos īpašus riskus (ka var notikt, piemēram, procentu likmju vai ārvalstu valūtas kursu vai aizņemšanās iespēju pārmaiņas). EKS 95 nosaka, ka atvasināto finanšu instrumentu pozīcijas jāgrāmato, ja tām ir tirgus vērtība vai ja līguma puse faktiski var to mainīt, noslēdzot citu līgumu ar pretēju efektu. Atvasinātā finanšu instrumenta tirgus cena vērtē vienas puses prasības pret citām. MFI bilances statistikā tiek grāmatota šī vērtība, ja MFI ir līgumslēdzēja puse. Tam, vai prasības līguma darbības laikā pāriet no vienas puses citai vai ne, kā arī tam, vai tirgus cena ir līdzvērtīga nullei vai ne, nav nozīmes, kā tas būtu mijmaiņas darījuma sākumā un gadījumos, kad mainīgās drošības iemaksas lielums pastāvīgi tiek koriģēts. Tādējādi atvasinātos finanšu instrumentus grāmato MFI bilancē tirgus vērtībā, ievērojot bruto principu, ja vien valsts grāmatvedības noteikumi nenosaka, ka tie jāgrāmato kā ārpusbilances posteņi. Nesniedzot sīkākas ziņas, tos klasificē kā pārējos aktīvus, ja tiem ir pozitīva vērtība ziņojošajai MFI, vai kā pārējos pasīvus, ja tiem ir negatīva vērtība. Ciktāl tie atspoguļo pozīcijas ar euro zonas nerezidentiem, tos grāmato arī maksājumu bilancē un starptautisko investīciju bilancē (sk. 6. sadaļu).

44. Statistikas nolūkiem atvasināto finanšu instrumentu uzskata par atsevišķu finanšu instrumentu no tam pamatā esošā instrumenta, uz kuru balstīts līgums. Tādējādi MFI bilancē grāmatotie atvasināto finanšu instrumentu atlikumi neatklāj tiem pamatā esošos finanšu instrumentus, un tās arī nefiksē nominālvērtību, par kādu līgums tika noslēgts. ECB iegūst šādu informāciju galvenokārt no SNB regulārajiem

pārskatiem par norisēm globālajā atvasināto finanšu instrumentu tirgū.

2.3.6. PLŪSMU (VAI DARĪJUMU) STATISTIKAS APKOPOŠANA

45. MFI ziņo gan par noguldījumu saistībām, gan par aizdevumu veidā esošiem aktīviem atbilstoši to nominālvērtībai (šī prasība skaidri noteikta Regulā ECB/2004/21, ar kuru izdarīti grozījumi ECB/2001/13, lai gan tā nav jāpiemēro pirktajiem aizdevumiem un aizdevumiem, par kuriem MFI izveidojusi uzkrājumus). Ja posteņi, par kuriem ziņo atbilstoši nominālvērtībai, ir denominēti euro, tiem nebūs pārvērtēšanas pārmaiņu. Citos gadījumos pārmaiņas bilances atlikumos atspoguļos pārvērtēšanas pārmaiņu un pārklasifikācijas ietekmi, kā arī darījumus. ECB cenšas atdalīt mēneša laikā notikušos darījumus ("plūsmas"), identificējot un izslēdzot pārvērtēšanas un pārklasifikācijas ietekmi, un no darījumu datiem aprēķina MFI bilances posteņu, monetāro rādītāju un dažu atbilstošo bilances posteņu pieauguma tempu. Šīs darbības precīza norise aprakstīta ECB "Mēneša Biļetena" euro zonas statistikas sadaļas tehniskajās piezīmēs. Korekcijas atbilst sadaļai "Citas [t.i., tādas, kas nav radušās darījumu rezultātā] pārmaiņas aktīvos un pasīvos" Nacionālo kontu sistēmā 1993 (NKS 93) un EKS 95, un koriģētās plūsmas, no kurām tiek aprēķināts pieauguma temps, atbilst sadaļai "Darījumi" NKS 93 un EKS 95. Jaunums, ko ieviesa Regula ECB/2001/13, ir ziņotājām organizācijām noteiktais pienākums sniegt dažus datus par pārvērtēšanas pārmaiņām, lai varētu precīzāk aprēķināt plūsmas. Iepriekš ECB izmantoja NCB iesniegtās aplēses. Tādējādi konsolidētā bilance papildus informācijai par aktīvu un saistību atlikumiem sniedz mēneša informāciju, kas attiecas uz pārvērtēšanas pārmaiņām un dažām citām korekcijām, piemēram, aizdevumu norakstīšanu. Pamatnostādne ECB/2003/2 (XII pielikums) nosaka, ka NCB jāsniedz visa pieejamā informācija par MFI veikto aizdevumu pārvēršanu vērtspapīros un aizdevumu pārvešanu trešajām personām citādā veidā.

2.3.7. SAVLAICĪGUMS

46. ECB saņem no NCB apkopotas mēneša bilances, kas atspoguļo MFI atlikumus katrā euro zonas dalībvalstī līdz darba laika beigām 15. darbadienā pēc attiecīgā mēneša beigām. NCB organizē datu saņemšanu no ziņojošajām iestādēm tādā laikā, lai varētu iekļauties šajā termiņā. Euro zonas apkopotos rādītājus, t.sk. mēneša monetāros rādītājus, kas iegūti no MFI bilances, pirmo reizi paziņo ziņu aģentūrām 19. darbadienā pēc attiecīgā mēneša beigām.

2.4. BILANCES STATISTIKA, KO IESNIEDZ REIZI CETURKSŅĪ

47. Daži dati nav būtiski euro zonas monetāro rādītāju apkopošanai, tomēr vajadzīgi, lai sīkāk analizētu monetārās norises vai arī citiem statistikas nolūkiem, piemēram, finanšu kontu apkopošanai. Ceturkšņa bilances statistika atbilst šādiem nolūkiem.

48. Ceturkšņa datu dalījumu sniedz tikai par apkopotās bilances galvenajiem posteņiem. ECB var pieļaut zināmu elastīgumu attiecībā uz to, kādi sīkāki ceturkšņa dati vajadzīgi, ja augstākā apkopojuma līmenī savāktie rādītāji liecina, ka attiecīgie dati varētu būt nenozīmīgi.

2.4.1. EURO ZONAS AIZDEVUMI TERMIŅU UN SEKTORU DALĪJUMĀ

49. Lai varētu sekot kopējā MFI izsniegtā kredītu finansējuma (aizdevumu un vērtspapīru) termiņu struktūrai ceturkšņu dalījumā, aizdevumiem valsts pārvaldei, izņemot centrālo valdību, noteikta sākotnējā termiņa dalījuma robeža 1 un 5 gadi, savukārt šādu iestāžu emitēto vērtspapīru turējumiem – 1 gads, abus šos posteņus saistot ar valsts pārvaldes, izņemot centrālās valdības, apakšsektoru dalījumu. Tādu parāda vērtspapīru turējumus, kurus emitējuši finanšu starpnieki ārpus MFI sektora, kā arī nefinanšu sabiedrības, daļa atbilstoši apakšsektoriem un sākotnējam termiņam (termiņu dalījuma robeža – 1 gads). Ceturkšņa datus par MFI turēto akciju un cita pašu kapitāla emitentiem daļa šādos apakšsektoros: nefinanšu sabiedrības (S.11), CFS (S.123, ieskaitot finanšu palīgiestādes (S.124)) un apdrošināšanas sabiedrības un

pensiju fondi (S.125). MFI arī ziņo ceturkšņa datus par saviem aizdevumiem centrālajai valdībai un saviem centrālās valdības emitēto parāda vērtspapīru turējumiem, tos nedalot sīkāk (mēneša statistikā MFI kredīti centrālajai valdībai netiek uzrādīti atsevišķi no kredītiem valsts pārvaldei).

2.4.2. EURO ZONAS SAISTĪBU CETURKŠŅA DATI SEKTORU DALĪJUMĀ

50. Noguldījumu saistības pret valsts pārvaldi, izņemot centrālo valdību, daļa atbilstoši apakšsektoriem (t.i., pavalsts valdība (S.13129), vietējā valdība (S.1313) un sociālā nodrošinājuma fondi (S.1314)).

2.4.3. ATLIKUMI AR ES DALĪBVALSTU REZIDENTIEM VALSTU DALĪJUMĀ

51. Par noguldījumu saistībām, aizdevumiem un vērtspapīru turējumiem (kas ietver vērtspapīrus, izņemot akcijas; NTF emitētās akcijas/apliecības un akcijas un citu pašu kapitālu) MFI sniedz ceturkšņa datus darījuma partneru valstu dalījumā (vērtspapīru turējumiem – valsts, kurā emitents ir rezidents). Datus par noguldījumiem, aizdevumiem un parāda vērtspapīru turējumiem daļa sīkāk atkarībā no tā, vai darījuma partneris ir MFI vai nav. Ar Regulu ECB/2003/10 izdarīti grozījumi Regulā ECB/2001/13, attiecinot šīs prasības arī uz 10 jaunajām dalībvalstīm, ja euro zonas MFI ir būtisks darījumu apjoms ar tām.

2.4.4. VALŪTU DALĪJUMS

52. Dažu MFI posteņu atsevišķu valūtu dalījums vajadzīgs, lai varētu koriģēt plūsmu statistiku atbilstoši valūtas kursu pārmaiņām. Galvenos ceturkšņa bilances posteņus daļa to ES valstu valūtās, kuras nav pievienojušās euro zonai, un galvenajās starptautiskajās valūtās (ASV dolārs, Japānas jena un Šveices franks). Ar Regulu ECB/2003/10 izdarīti grozījumi Regulā ECB/2001/13, lai attiecinātu to uz 10 jauno dalībvalstu valūtām, ja euro zonas MFI ir būtisks darījumu apjoms ar tām. Jaunāko ceturkšņa informāciju par valūtu īpatsvaru izmanto, lai apkopotu mēneša statistiku, līdz kļūst pieejams nākamais ceturkšņa datu kopums.

2.4.5. ATLIKUMU AR DARĪJUMA PARTNERIEM ĀRPUS EURO ZONAS SEKTORU DALĪJUMS

53. Atsevišķu sektoru dalījums vajadzīgs atlikumiem ar darījuma partneriem, kas atrodas ārpus euro zonas (t.i., ES dalībvalstis un pārējā pasaule), nodalot vienīgi atlikumus ar bankām (vai MFI ES dalībvalstīs, kuras ir ārpus euro zonas) un nebankām, pēdējās dalot valsts pārvaldē un citās nebankās. Ja EKS 95 nav spēkā, piemēro sektoru klasifikāciju saskaņā ar NKS 93. Šie dati nepieciešami galvenokārt maksājumu bilancei.

2.4.6. SAVLAICĪGUMS

54. NCB nosūta ECB ceturkšņa statistiku līdz darba laika beigām 28. darbadienā pēc attiecīgā ceturkšņa beigām. NCB organizē datu saņemšanu no ziņotājām iestādēm tādā laikā, lai varētu iekļauties šajā termiņā. Šos rezultātus publicē nākamajā ECB "Mēneša Biļetenā".

2.4.7. DARĪJUMU STATISTIKAS APKOPOŠANA CETURKŠŅA LAIKRINDU VAJADZĪBĀM

55. Papildus jau minētajai informācijai par valūtām katru mēnesi ziņo vai citādi dara pieejamu informāciju, kas vajadzīga, lai no bilances atlikumiem iegūtu darījumus un aprēķinātu pieauguma tempu. Sīkāk sadalītus, pilnīgākus datus par bilances posteņiem ziņo tikai reizi ceturksnī, savukārt plūsmas un pieauguma tempu aprēķina, izmantojot korekcijas, kuru pamatā ir mēneša dati augstākā apkopojuma līmenī.

2.5. MONETĀRIE RĀDĪTĀJI UN ATBILSTOŠIE BILANCES POSTEŅI

56. ECB apkopo mēneša statistiku par monetārajiem rādītājiem un atbilstošajiem bilances posteņiem, izmantojot MFI bilances datus un papildu informāciju, ko iesniedz NCB saskaņā ar Pamatnostādni ECB/2003/2 ar tajā izdarītajiem grozījumiem. Tiek iekļauti gan posteņi ārvalstu valūtās, gan euro. Monetārie rādītāji ietver dažas MFI un atsevišķu centrālās valdības iestāžu saistības pret euro zonas rezidentiem, izņemot saistības pret centrālo valdību un MFI. M1 ietver apgrozībā esošo skaidro naudu un noguldījumus uz nakti; M2

ietver M1, noguldījumus ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem un noguldījumus ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem; savukārt M3 ietver M2 un *repo* darījumus (kas iekļauti MFI bilanču pasīvos), NTF akcijas/apliecības un MFI emitētos parāda vērtspapīrus, t.sk. naudas tirgus vērtspapīrus, ar termiņu līdz 2 gadiem. Termiņu dalījums balstās uz sākotnējo termiņu. Sagatavo arī noguldījumu turējumu sektoru dalījumu. M3 atbilstošie bilances posteņi ir MFI konsolidētās bilances pārējās sastāvdaļas, kas pārkārtotas tā, lai atvieglotu analīzi. Galvenie atbilstošie bilances posteņi ir MFI kredīti valsts pārvaldei un citiem euro zonas rezidentiem, MFI neto ārējie aktīvi un to ilgāka termiņa (nemonetārās) finanšu saistības. Ja visi pārējie rādītāji ir vienādi, kredītu un neto ārējo aktīvu pieaugums izraisīs M3 pieaugumu, savukārt nemonetāro saistību pieaugums samazinās M3. Jau minēts, ka ECB aprēķina monetāro rādītāju un atbilstošo bilances posteņu pieauguma tempu nevis no atlikumu datiem, bet no koriģētajām plūsmām, ņemot vērā klasifikācijas un pārvērtēšanas pārmaiņas. Aplēses par galvenajiem monetārajiem rādītājiem pieejamas par laiku, sākot ar 1980. gadu, un par MFI aizdevumiem, sākot ar 1983. gadu.

2.6. MFI PROCENTU LIKMES

57. ECB monetārā politika ar MFI procentu likmju pārmaiņu starpniecību daļēji ietekmē tautsaimniecības dalībnieku lēmumus euro zonā. Šādas procentu likmju pārmaiņas ietekmē aizņemšanās izmaksas un naudas peļņu nesošo sastāvdaļu ienesīgumu un tādējādi arī naudas daudzumu, ko cilvēki vēlas turēt, kā arī tās sastāvu. Ņemot vērā MFI nozīmīgo lomu finanšu starpniecībā euro zonā, banku procentu likmēm ir būtiska ietekme uz nefinanšu sektoru ienākumiem un izdevumiem. Starpībai starp aizņēmumu un aizdevumu procentu likmēm arī ir liela nozīme attiecībā uz finanšu stabilitāti un banku darbības strukturālajiem jautājumiem.

58. Iepriekš ECB apkopoja statistiku par banku maksātajām un iekasētajām procentu likmēm no kopumā salīdzināmiem, bet nesaskaņotiem datiem par 10 noguldījumu un aizdevumu

kategoriņām, ko iesniedza NCB no valstīs esošiem avotiem.

59. Tagad Regula ECB/2001/18 nosaka, ka kredītiestādēm un dažām citām MFI (bet ne centrālajām bankām vai NTF) katru mēnesi jāiesniedz ziņas par maksātajām un iekasētajām procentu likmēm 45 instrumentu kategoriju dalījumā – 31 no šīm kategorijām attiecas uz jauniem darījumiem un 14 attiecas uz darījumu atlikumiem. Lai gan mēneša datiem par darījumu atlikumiem var piemist zināms inertums, tie ir vajadzīgi, jo dati par jauno darījumu procentu likmēm nesniedz ziņas par mainīgās procentu likmes instrumentu atlikumu procentu likmju pārmaiņām. Dati attiecas uz euro denominētiem darījumiem ar mājsaimniecībām (S.14, ieskaitot bezpeļņas organizācijas, kas apkalpo mājsaimniecības (S.15)) un nefinanšu sabiedrībām (S.11) euro zonas rezidentēm. Ziņas par procentu likmēm darījumiem ar abiem šiem sektoriem attiecīgi sniedz atsevišķi. Instrumentu kategorijas attiecas uz MFI bilances posteņiem un tādējādi ir skaidri definētas.

60. Par katru no šīm instrumentu kategorijām kredītiestādes ziņo procentu likmi, par kuru noslēgti darījumi ar mājsaimniecībām vai nefinanšu sabiedrībām un kura tiek izteikta kā gada procentu likme. Tajā jābūt iekļautiem visiem procentu maksājumiem par noguldījumiem un aizdevumiem, bet nekādām citām maksām. Lai sekotu citām (neprocentu) maksām par patēriņa kredītiem un aizdevumiem mājsaimniecībām mājokļa iegādei, papildus tiek vākti dati par efektīvo gada izmaksu procentu likmi atbilstoši tās definīcijai Kopienas tiesību aktos par patēriņa kredītiem. Neprocentu maksas attiecas uz nacionālajiem kontiem, kā arī nosacījumiem banku tirgū.

61. Bilances datus izmanto, lai noteiktu atlikumu svērtās procentu likmes. Jauno darījumu procentu likmes apkopo, kā svarus izmantojot šajā nolūkā sniegto informāciju par jauno darījumu apjomu. Noguldījumiem uz nakti, noguldījumiem ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu un norēķinu kontu debeta atlikumiem "jaunos darījumus" veido atlikumi, kuriem

procentu likmes var mainīties jebkurā brīdī. Atlikumu procentu likmes var būt procentu likmes, ko maksā vai iekasē mēneša beigās, vai arī tās var aprēķināt, izdalot procentus, kas uzkrājas mēneša laikā, ar noguldījumu vai aizdevumu vidējo atlikumu mēnesī.

62. NCB var izvēlēties vākt datus par procentu likmēm no kredītiestāžu izlases, kā noteikts Regulā ECB/2001/18. Atšķirībā no MFI bilances statistikas tās nevar pilnībā izslēgt mazās kredītiestādes, jo tās var būt nozīmīgas dalībnieces dažās darījumu jomās.

63. Šo datu apkopošanas nolūks ir pēc iespējas nodrošināt MFI bilances statistikas, monetāro rādītāju un MFI procentu likmju analīzi, gatavojoties mēneša pirmajai Padomes sēdei. Lai izvairītos no nevajadzīga sloga ziņotājām iestādēm un NCB, Regula nosaka, ka kredītiestādēm jāiesniedz dati par procentu likmēm NCB tādā veidā, lai NCB varētu iesniegt valstu apkopotus datus ECB līdz 19. darbadienai pēc attiecīgā mēneša beigām. Datus par procentu likmēm publicē paziņojumā preseī aptuveni sešas nedēļas pēc attiecīgā mēneša beigām. Mēneša dati, kas sagatavoti saskaņā ar Regulu ECB/2001/18, pieejami par laiku kopš 2003. gada sākuma.

2.7. MAKROANALĪZES UN STRUKTURĀLIE FINANŠU RĀDĪTĀJI

64. Statūtu 3.3. pants nosaka, ka ECBS jāveicina finanšu sistēmas stabilitāte. Ar to saistīts jautājums, kas ir ECB interešu lokā, ir strukturālās pārmaiņas banku nozarē un – konkrētāk – finanšu darījumos. Monetārā un banku statistika (MFI bilances statistika un dati par procentu likmēm) ir ļoti būtisks datu avots šiem nolūkiem. Tiek izmantoti arī apkopotie uzraudzības dati, ko sniedz valstu uzraudzības iestādes (konsolidētie dati par peļņu un zaudējumiem, dati par maksāspēju utt.), ja tie pieejami, kopā ar ECB veiktā banku aizdevumu pārskata rezultātiem, kas ietver jautājumus par kreditēšanas nosacījumiem. Tā kā finanšu stabilitāte atkarīga no daudz un dažādām ietekmēm, noderīga var būt arī vērtspapīru tirgu

statistika, finanšu konti, īpaši bilances dati, maksājumu bilances dati un statistika par tautsaimniecību kopumā. Makroanalīzes nolūkos vāc dažus bilances datus tikai par kredītiestādēm, ja dalībvalstī ir būtiska atšķirība starp MFI sektoru kopumā un kredītiestāžu apakšsektoru. Pamatnostādnes ECB/2003/2 ar grozījumiem, kas tajā izdarīti ar Pamatnostādni ECB/2005/4, V un VI pielikums attiecas uz bilancesdatiem par kredītiestādēm makroanalīzes nolūkiem, kā arī gada datiem (kopumā 29 laikerindas, no kurām ne visas attiecas uz MFI), kas nepieciešami strukturālo pārmaiņu analīzei.

65. MFI bilances dati arī palīdz ECB uzraudzīt euro starptautisko lomu (īpaši dati par MFI euro denominētajiem darījumiem ar euro zonas nerezidentiem). Statistika par euro starptautisko lomu aplūkota 8. sadaļā.

3. CITA FINANŠU STARPNIĒKU STATISTIKA

66. Papildus MFI konsolidētajai bilancei un statistikai, ko no tās iegūst, monetārās politikas nolūkiem ļoti svarīgi ir daudzi citi statistiskie dati, kas attiecas uz finanšu starpniecību.

3.1. NEMONETĀRIE FINANŠU STARPNIĒKI, IZŅEMOT APDROŠINĀŠANAS SABIEDRĪBAS UN PENSIJU FONDUS

67. Citu (nemonetāro) finanšu starpnieku (CFS) apakšsektoru veido finanšu iestādes, kas nodarbojas galvenokārt ar finanšu starpniecību, bet neatbilst MFI definīcijai un nav apdrošināšanas sabiedrības vai pensiju fondi. EKS 95 tie iekļauti apakšsektorā S.123.

68. Dati par CFS kopā ar MFI statistiku vajadzīgi, lai iegūtu vispusīgu priekšstatu par finanšu starpniecību euro zonā. Citādi, pārvedot aktīvus un saistības no MFI sektora uz CFS sektoru, var zaudēt informāciju. ECB arī jāuzrauga CFS, lai uzturētu MFI sarakstu, jo – kā atzīmēts Regulas ECB/2001/13 I pielikuma 1.1. daļas piezīmēs – finanšu jaunievedumi varētu ietekmēt finanšu instrumentu īpašības un mudināt finanšu

sabiedrības mainīt uzsvarus savā darbībā, rosinot tās emitēt instrumentus, kas ir līdzvērtīgi noguldījumu substitūti.

69. Pašlaik ECB sagatavo euro zonas apkopotos rādītājus no ceturkšņa informācijas, ko iesniedz NCB, kas to saņem no valstīs esošiem avotiem. Pamatnostādnes ECB/2003/2 (ar grozījumiem, kas tajā izdarīti ar Pamatnostādni ECB/2005/4) XVIII pielikumā izklāstītas definīcijas un prasības bilancei ar ierobežotu instrumentu, termiņu, rezidences un sektoru dalījumu, tomēr atzīstot, ka šādi dati vienmēr var nebūt atbilstoši piemērojamām definīcijām. Pamatnostādne noteiktās prioritātes ir dati, kas attiecas uz ieguldījumu fondiem (izņemot NTF, kas iekļauti MFI sektorā), jo tā ir vislielākā CFS grupa euro zonā pēc bilances apjoma, vērtspapīru un atvasināto finanšu instrumentu dāļiem un kredītēšanā iesaistītajām finanšu sabiedrībām. Attiecībā uz pēdējo no šīm grupām aizdevumi mājsaimniecībām drīz tiks dalīti aizdevumos mājokļa iegādei un patēriņa kredītos. Tā kā šāds dalījums jau ieviests MFI mēneša statistikā, pilnīgāka informācija par CFS darījumiem ļaus precīzāk aplēst aizdevumus mājokļa iegādei euro zonā. ECB jau publicē apkopotos ceturkšņa bilances datus par ieguldījumu fondiem (izņemot NTF) euro zonā, dalot to aktīvus pēc fonda veida (t.i., akciju, obligāciju, jauktie un nekustamā īpašuma fondi), kā arī atvērtajos fondos, kas pieejami plašai sabiedrībai, un slēgtajos fondos, kas pieejami dažiem ieguldītājiem. Pašlaik tiek izstrādāta ECB Regula par CFS statistiku.

3.2. APDROŠINĀŠANAS SABIEDRĪBAS UN PENSĪJU FONDI

70. Atšķirībā no MFI un CFS, kas aplūkoti līdz šim, apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi (EKS 95 – S.125) nav minēti Padomes Regulas (EK) Nr. 2533/98 2. pantā kā daļa no atsaucēs ziņotājgrupas, kam ECB var pieprasīt sniegt datus. Tomēr, ņemot vērā šo iestāžu nozīmi euro zonas finanšu darbībā, NCB sniedz ECB no valsts avotiem iegūtus ceturkšņa datus par šo iestāžu galvenajiem finanšu aktīviem un pasīviem, kā noteikts Pamatnostādne

ECB/2002/7. Šī Pamatnostādne sīkāk aplūkota 11. sadaļā par euro zonas institucionālo sektoru kontiem.

4. PROCENTU LIKMJU STATISTIKA (IZŅEMOT MFI PROCENTU LIKMES)

71. Papildus MFI maksātajām un iekasētajām procentu likmēm (sk. 2.6. sadaļu) vajadzīgi dati par vairāku citu finanšu instrumentu procentu likmēm, lai vērotu, kā ECB procentu likmes un to pārmaiņas ietekmē tautsaimniecību. Valsts iekšējā aizņēmuma ilgtermiņa obligāciju procentu likmēm vai ienesīgumam ir īpaši liela nozīme Eiropas Savienībā, jo saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienību tās ir konverģences kritērijs, ko izmanto, lai novērtētu dalībvalstu gatavību ieviest euro. Lai gan statistika, kas attiecas uz konverģenci, jāsagatavo Komisijai (saskaņā ar Protokola par konverģences kritērijiem 5. pantu), EMI un ECB palīdzēja Komisijai izvēlēties salīdzināmās ilgtermiņa procentu likmes, kas jāuzrauga, un ECB vāc un apkopo šos datus.

72. Neaplūkojot MFI procentu likmes, kas aprakstītas iepriekš, procentu likmes var dalīt divās kategorijās: ECB Padomes noteiktās procentu likmes (likmes, ko Eurosistēma maksā vai iekasē par operācijām tirgū) un naudas tirgus procentu likmes un citu tirgojamu vērtspapīru procentu likmes.

73. Pirmajā kategorijā ietilpst procentu likmes, ko Eurosistēma maksā par darījuma partneriem pieejamo noguldījumu iespēju uz nakti, un procentu likmes, ko Eurosistēma iekasē par savām galvenajām refinansēšanas operācijām un par papildu kredītēšanas mehānismu.

74. Otrajā procentu likmju kategorijā ietilpst plašs naudas tirgus procentu likmju un tirgojamo vērtspapīru peļņas likmju spektrs. Naudas tirgi euro zonā sasnieguši augstu integrācijas pakāpi, un tajos lielākoties tiek tirgoti standarta finanšu instrumenti. ECB ļoti bieži vāc informāciju par procentu likmēm, galvenokārt no ziņu aģentūrām. Dati par ilgāka termiņa tirgojamu

vērtspapīru procentu un peļņas likmēm arī viegli iegūstami no tirgus avotiem. ECB izstrādā uzlabotu datubāzi, lai glabātu šādu informāciju un nodrošinātu tās labāku izmantošanu.

5. VĒRTSPAPĪRU (IESKAITOT AKCIJAS) STATISTIKA

75. Informācija par vērtspapīru emisijām un turējumiem dažādu iemeslu dēļ ir svarīga monetārās un finanšu analīzes sastāvdaļa. Aizņēmējiem vērtspapīru emisijas ir alternatīva banku finansējumam. Finanšu aktīvu turētāji var uzskatīt noguldījumus bankās, banku emitētus tirgojamus instrumentus (iekļauti M3, ja emitēti ar 2 gadu vai īsāku termiņu) un citus vērtspapīrus par daļējiem substitūtiem. Tāpēc statistika par vērtspapīriem papildina monetāros un finanšu datus. Laika gaitā jebkuras pārbīdes finansējumā starp banku sistēmu un vērtspapīru tirgiem var ietekmēt monetārās politikas transmisiju. Dati par emitēto vērtspapīru atlikumiem norāda uz kapitāla tirgu dziļumu, savukārt euro zonas nerezidentu euro denominētās emisijas ir euro starptautiskās lomas aspekts. Ir arī finanšu stabilitātes apsvērumi.

76. ECB publicē mēneša statistiku par neakciju vērtspapīriem (parāda vērtspapīriem) un par kotētām akcijām. Statistika par parāda vērtspapīriem attiecas uz euro denominētiem vērtspapīriem neatkarīgi no to emitenta, kā arī uz euro zonas rezidentu euro un citās valūtās denominētu vērtspapīru emisijām, sīkāk dalot ilgtermiņa vērtspapīrus vērtspapīros ar fiksētu procentu likmi un vērtspapīros ar mainīgu procentu likmi. Attiecībā uz vecākiem vērtspapīriem "euro" ietver instrumentus, kas denominēti ECU vai arī euro zonas dalībvalstu bijušajās nacionālajās valūtās. Abos gadījumos sniedz ziņas par atlikumiem mēneša beigās un bruto emisijām, dzēstajiem vērtspapīriem un neto emisijām mēneša laikā, dalot pēc sākotnējā termiņa līdz 1 gadam (vai izņēmuma kārtā līdz 2 gadiem). Euro zonas rezidentu emitētos parāda vērtspapīrus sīkāk dala pēc emitenta sektora (t.i., MFI, CFS un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi, nefinanšu sabiedrības, centrālā

valdība un cita valsts pārvalde). Statistikā par kotētajām akcijām, ko emitējuši euro zonas rezidenti, atsevišķi uzskaita arī atlikumus, bruto emisijas un dzēstās akcijas ar tādu pašu sektoru dalījumu kā parāda vērtspapīriem (ciktāl šāds dalījums uz tām attiecas).

77. Ziņas par kotēto akciju atlikumiem un darījumiem ar tām sniedz atbilstoši tirgus vērtībai, savukārt par summām, kas attiecas uz parāda vērtspapīriem, ziņo atbilstoši to nominālvērtībai (kas ir novirze no EKS 95). Obligācijas ar augstu diskonta likmi un bezkuponu obligācijas to emitēšanas laikā vērtē atbilstoši par tām faktiski samaksātajām summām, savukārt, kad pienāk to atmaksas termiņš, – atbilstoši nominālvērtībai. Starplaikā tās vērtē saskaņā ar formulu, kas ļauj noteikt uzkrājušos procentus. Posteņus ārvalstu valūtās vērtē atbilstoši attiecīgā brīža valūtas kursiem. Pārmaiņas atlikumos atspoguļo neto emisijas, pārvērtēšanas pārmaiņas un arī pārklasifikāciju un citas pārmaiņas, kas nerodas darījumu rezultātā. Tāpat kā monetārajā statistikā, ECB aprēķina vērtspapīru tirgu pieauguma tempu, izmantojot darījumu datus, no kuriem izslēgta pārvērtēšanas un pārklasifikācijas ietekme. Ja, kā dažkārt mēdz gadīties, viena operācija ar vērtspapīriem (piemēram, saistībā ar pārņemšanu vai apvienošanu) tiek veikta vairākos posmos, kas ilgst vairāk nekā 1 mēnesi, praksē pieņemts reģistrēt visu operāciju mēnesī, kurā tā tiek pabeigta.

78. Lai gan vērtspapīru emitenti saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 2533/98 2. pantu iekļauti atsauces ziņotāju grupā ECB statistikas nolūkiem, ECB ar savu tiesību aktu nav noteikusi tām prasību sniegt informāciju. Taču NCB saskaņā ar Pamatnostādnes ECB/2003/2, kurā izdarīti grozījumi, XIX pielikumu sniedz ECB datus par rezidentu emitētajiem parāda vērtspapīriem un kotētajām akcijām piecu nedēļu laikā pēc tā mēneša beigām, uz kuru attiecas dati. Euro zonas apkopotos rādītājus publicē ziņu aģentūras aptuveni septiņas nedēļas pēc tā mēneša, uz kuru tie attiecas. SNB sniedz informāciju par euro denominētiem parāda vērtspapīriem, ko emitējuši euro zonas

nerezidenti. Daži dati par vērtspapīru turējumiem institucionālo sektoru dalījumā kļūs pieejami saskaņā ar Pamatnostādni ECB/2005/13.

79. Tā kā portfeļieguldījumu un vērtspapīru emisiju statistikai tiek pievērsta liela uzmanība un tā ir centrālais elements dažās citās statistikas jomās (piemēram, euro zonas konti), ECB un NCB nesēn izveidojušas plašu Centralizēto vērtspapīru datubāzi (CSDB). CSDB iegūst datus no dažādiem institucionāliem avotiem un komerciāliem datu piegādātājiem. Tai būs galvenā loma vērtspapīru emisiju un portfeļieguldījumu statistikas izveidē un citas statistikas apkopošanā, ieskaitot (kad tā būs tālāk pilnveidota) statistiku par vērtspapīru turējumiem. Datubāzi var lietot arī dažādiem analītiskiem un operatīviem nolūkiem. Procedūras, kas paredzētas datu kvalitātes nodrošināšanai, izklāstītas rokasgrāmatā, ko sagatavojsi ECB kopā ar NCB, un drīz vien tiks iekļautas jaunā ECB pamatnostādnē. ECB arī tālāk pilnveido statistiku par vērtspapīru norēķinu sistēmām, par kurām vairākus gadus pēc kārtas ECB publikācijā ar nosaukumu "Maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmas Eiropas Savienībā" (sk. 117. punktu) publicēta galvenokārt operatīvā informācija.

6. MAKSĀJUMU BILANCES UN STARPTAUTISKO INVESTĪCIJU BILANCES STATISTIKA

6.1. IEVADS

80. Lai veiksmīgi īstenotu monetāro politiku un veiktu valūtas operācijas, ECB vāc mēneša, ceturkšņa un gada datus kopējās euro zonas maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances apkopošanai. ECB neizmanto datus par pārrobežu darījumiem euro zonā, izņemot datus par portfeļieguldījumiem un portfeļieguldījumu ienākumiem. Maksājumu bilances ceturkšņa statistika un gada starptautisko investīciju bilance ietver ārvalstu darījuma partneru ģeogrāfisko dalījumu. ECB arī apkopo detalizētu statistiku par Eurosistēmas starptautiskajām rezervēm un ārvalstu valūtu likviditāti atbilstoši kopējai SVF un SNB matricai un apkopo dienas

nominālos efektīvos valūtas kursus (EVK) un mēneša un ceturkšņa reālos EVK.

81. Lai gan uzņēmumi, kuri ir euro zonas rezidenti un kuriem ir pārrobežu atlikumi vai kuri veic pārrobežu darījumus, iekļauti ECB statistikas atsauces ziņotāju grupā saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 2533/98 2. pantu, ECB par to nav pieņēmusi regulu. Atšķirībā no monetārās un banku statistikas, kur ziņotājas iestādes ir samērā neliels skaits finanšu iestāžu, maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances ziņotāju grupa potenciāli ietver jebkuru tādu tautsaimniecības dalībnieku, kas ir euro zonas rezidents, kam ir pārrobežu darījumi vai atlikumi. Turklāt atšķirībā no MFI ziņošanas sistēmām, kas ir kopumā standartizētas visā euro zonā, pašreizējās maksājumu bilances datu vākšanas sistēmas tādas nav, tādējādi sarežģījot pārbaudīšanu un sankciju piemērošanu. Tas, ka uz maksājumu bilances statistiku attiecas dažādi tiesiskie režīmi valstu līmenī un ka arī *Eurostat* vāc maksājumu bilances statistiku Eiropas līmenī, vēl vairāk sarežģī tāda ECB tiesību akta izdošanu, kas attiektos tieši uz ziņotājām iestādēm. Tā vietā ECB pieņēmusi pamatnostādni, kas adresēta euro zonas NCB un nosaka, kāda statistiskā informācija tām jānosūta ECB, kā arī zināmu kārtību un standartus, kas jāievēro, bet ļauj tām pašām izlemt, kā savākt informāciju no ziņotājām iestādēm. Pašlaik spēkā ir Pamatnostādne ECB/2004/15. Tā kā dažās dalībvalstīs maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances datu vākšana nav NCB pienākums, ECB izdevusi rekomendācijas attiecīgajām iestādēm, kas būtībā ir tādas pašas kā Pamatnostādne. Pašlaik spēkā ir Rekomendācija ECB/2004/16. Rekomendācija nav juridiski saistoša iestādēm, kam tā adresēta.

82. Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances statistikas apjoms un jēdzieni noteikti Pamatnostādnē ECB/2004/15. ECB prasības, cik vien iespējams, atbilst SVF Maksājumu bilances rokasgrāmatā (piektais izdevums) noteiktajiem standartiem, kas atbilst NKS 93 un EKS 95. Tomēr ECB pieņēmusi dažus saskaņošanas priekšlikumus, kas attiecas

tieši uz Eiropas Savienības un euro zonas maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances apkopotajiem rādītājiem (piemēram, konsekventu MFI definīcijas piemērošanu). Euro zonas maksājumu bilance un starptautisko investīciju bilance pamatā atbilst euro zonas rezidentu darījumiem un atlikumiem ar euro zonas nerezidentiem (t.i., ar "pārējās pasaules" sektoru) euro zonas kontos. Praksē maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances izklāsts, kurā uzsvars likts uz funkcionālām kategorijām (tiešās investīcijas, portfeļieguldījumi, citi ieguldījumi), nevis uz rezidenta darījuma partneru sektoru, ne visai labi atbilst institucionālo sektoru kontiem, un ir arī citi jautājumi, kas attiecas uz novērtēšanu un aptvērumu. ECB bija jārisina šie jautājumi, gatavojoties iekļaut euro zonas maksājumu bilanci un starptautisko investīciju bilanci euro zonas kontos.

6.2. MĒNEŠA MAKSĀJUMU BILANCE

6.2.1. INSTRUMENTU UN SEKTORU DALĪJUMS

83. Mēneša maksājumu bilances mērķis ir ļaut statistikas lietotājiem uzraudzīt ārējās plūsmas, kas ietekmē monetāros nosacījumus euro zonā, kā arī valūtas kursu. Šajā nolūkā informācija, ko ECB pieprasa maksājumu bilances mēneša statistikai, ietver tikai galvenās tekošā konta un kapitāla konta darījumu kategorijas, izņemot ieguldījumu ienākumu plūsmas, kam noteikts dalījums tiešajās investīcijās, portfeļieguldījumos un "citos" ieguldījumos. Detalizētāka informācija tiek prasīta par finanšu kontu, kurā iespējamas lielas un mainīga apjoma plūsmas, kas ietekmē monetāros nosacījumus euro zonā. Ārvalstu tiešās investīcijas euro zonā un euro zonas tiešās investīcijas ārvalstīs daļa pašu kapitālā, reinvestētajā peļņā un citā kapitālā (galvenokārt starpuņēmumu aizdevumi), un tālāk tos daļa MFI (izņemot centrālās bankas) un pārējos euro zonas sektoros. Portfeļieguldījumi, kam noteikts dalījums starp monetārajām iestādēm, citām MFI un ne-MFI, atsevišķi ietverts pašu kapitāls un parāda vērtspapīri (ko daļa vēl sīkāk). Par atvasinātajiem finanšu instrumentiem (šajā gadījumā tikai par euro zonas rezidentu līgumiem ar euro zonas nerezidentiem) apkopo tikai neto

vērtību kā apkopoto rādītāju par visām pārrobežu pozīcijām (pievēršot vērtību zīmei), kurās euro zonas rezidenti ir viena no pusēm. Par citiem ieguldījumiem savukārt tiek prasīta diezgan detalizēta informācija – galvenokārt par MFI ārējiem finanšu darījumiem (izņemot darījumus tiešo investīciju un portfeļieguldījumu kategorijā), kā arī par valdības ārējiem finanšu darījumiem. Šo kategoriju pēc darījuma partneru sektora daļa monetārajās iestādēs, citās MFI (termiņu dalījumā), valsts pārvaldē un pārējos (euro zonas) sektoros – abiem pēdējiem noteikts ierobežots instrumentu dalījums, norādot valūtu un noguldījumus bankās ārvalstīs. Mēneša maksājumu bilance ietver arī datus par rezerves aktīviem.

6.2.2. PORTFEĻIEGULDĪJUMU PASĪVIEM NOTEIKTĀ PIEEJA

84. Portfeļieguldījumu pasīvu (pārmaiņas euro zonas rezidentu emitēto vērtspapīru turējumos ārpus euro zonas) grāmatošana praksē rada ievērojamas grūtības, jo bieži vien nav iespējams identificēt tirgojamu instrumentu turētājus. Tāpēc portfeļieguldījumu pasīvus maksājumu bilances finanšu kontā apkopo netiešā veidā, galvenokārt aprēķinot pārmaiņas euro zonas rezidentu emitēto vērtspapīru turējumos ārpus euro zonas (kas ir neto ārvalstu ieguldījumi euro zonā) kā starpību starp kopējiem šādu vērtspapīru atlikumu (vai ar tajā ietverto pārvērtēšanas korekciju) un to grāmatotajiem euro zonas rezidentu turējumiem (vai ar tajos ietverto pārvērtēšanas korekciju) neatkarīgi no tā, vai turētājs ir tās pašas valsts rezidents kā emitents, vai arī citas euro zonas dalībvalsts rezidents. Šādu turējumu dalījums euro zonā pēc emitenta sektora būs iespējams, sākot ar 2006. gada vidu, kas ļaus aprēķināt euro zonas pasīvus sektoru dalījumā. Atbilstošās ienākumu plūsmas tekošajā kontā un portfeļieguldījumu pasīvu atlikumus starptautisko investīciju bilancē apkopo līdzīgā veidā. Paredzams, ka Centralizētā vērtspapīru datubāze, kas minēta 79. punktā, ievērojami uzlabos portfeļieguldījumu statistiku. Datubāzē atrodamā vispusīgā informācija par atsevišķiem vērtspapīriem ļaus īstenot jaunu pieeju maksājumu bilances (un starptautisko investīciju bilances, kas aplūkota turpmāk)

portfeļieguldījumu konta apkopošanā. Eurosistēma gatavojas noteikt ziņošanu individuālu vērtspapīru līmenī (nevis rādītāju ziņošanu kopsavilkuma veidā) par vērtspapīru darījumiem un atlikumiem, sākot ar 2008. gadu, kas ļaus panākt precīzāku klasifikāciju un novērtējumu portfeļieguldījumu kontā. Eurosistēmas NCB no tā paša laika arī gatavojas pārtraukt apkopot atlikumus, uzkrājot darījumus, tā vietā apkopojot patiesos atlikumu datus vismaz reizi ceturksnī.

6.2.3. MAKSĀJUMU BILANCES MONETĀRAIS ATSPUGUĻOJUMS

85. Lai veicinātu maksājumu bilances mēneša statistikas izmantošanu monetārajā analīzē, tā ir saistīta ar euro zonas plašās naudas – M3 – ārējo atbilstošo bilances posteņi. Tā kā maksājumu bilances kontiem kopumā un MFI konsolidētajai bilancei jābūt sabalansētiem, MFI sektora (ieskaitot Eurosistēmu) ārējiem darījumiem jāatspoguļo citu euro zonas sektoru ārējie darījumi (ieskaitot novirzi maksājumu bilancē). Tiem savukārt jābūt vienādiem ar monetārās statistikas atbilstošo ārējo bilances posteņi. Praksē nepieciešamas dažas korekcijas maksājumu bilances statistikā, lai saistītu kopā visus MFI ārējos darījumus, un joprojām nav panākta pilnīga atbilstība starp datiem, kas iegūti no dažādiem avotiem. Tad var analizēt euro zonas ne-MFI ārējo darījumu ietekmi (tekošajā, kapitāla un finanšu kontā) uz MFI sektora neto ārējās pozīcijas kopējām pārmaiņām. Lai norobežotu MFI darījumus, monetārajam atspoguļojumam ECB noteikusi dalījumu starp tiešo investīciju kontu un portfeļieguldījumu kontu.

6.2.4. TERMIŅI UN PIEEJAMĪBA

86. Maksājumu bilances mēneša statistika jānosūta ECB līdz 30. darbadienai pēc attiecīgā mēneša beigām, un to publicē ziņu aģentūras 7–8 nedēļas pēc attiecīgā mēneša beigām. Mēneša dati pieejami par laiku kopš 1997. gada janvāra.

87. Maksājumu bilances mēneša statistikas iesniegšanas termiņš, tās kopsavilkuma raksturs un lietderīgums monetārās politikas mērķiem

pieļauj novirzes no starptautiskajām pamatnostādņēm, ja no tā nav iespējams izvairīties. Datu grāmatošana saskaņā ar darījumu principu (ietverot uzkrātos procentus) mēneša statistikā nav obligāta. Tā vietā dalībvalstis var sniegt maksājumu datus. Aplēses vai provizoriskos datus pieņem, ja tas vajadzīgs, lai ievērotu termiņu. Var būt jāaplēš daži datu posteņi, piemēram, tiešo investīciju reinvestētā peļņa. Mēneša datus pārskata katru ceturksni, ņemot vērā pilnīgāku ceturkšņa informāciju, kas pilnībā atbilst starptautiskajiem statistikas standartiem. Tāpēc jaunākie mēneša dati var nebūt pilnībā atbilstoši agrākiem datiem.

6.3. CETURKŠŅA MAKSĀJUMU BILANCE

6.3.1. INFORMĀCIJAS DETALIZĀCIJA UN PROCENTU UZKRĀŠANA

88. Ceturkšņa maksājumu bilances statistika sniedz detalizētāku informāciju nekā mēneša statistika, ļaujot veikt ārējo darījumu padziļinātu analīzi. Tekošajā kontā ir vairāk ziņu par ieguldījumu ienākumiem, savukārt finanšu konts sniedz vairāk informācijas par instrumentiem un sektoriem.

89. Saskaņā ar NKS 93 SVF Maksājumu bilances rokasgrāmata (piektais izdevums) iesaka grāmatot procentus pēc uzkrājumu principa. Šis ieteikums attiecas uz tekošo kontu (ieguldījumu ienākumi) ar atbilstošu ietekmi uz finanšu kontu. Pamatnostādne ECB/2004/15 nosaka, ka ieguldījumu ienākumi jāuzkrāj tikai pa ceturkšņiem.

6.3.2. ĢEOGRĀFISKAIS DALĪJUMS

90. Papildus tam, ka ceturkšņa maksājumu bilances dati sniedz sīkākas ziņas par instrumentiem un atbilst starptautiskajiem statistikas standartiem, tiem arī noteikts euro zonas rezidentu ārējo darījumu ģeogrāfiskais partnervalstu un reģionu, kā arī atbilstošo bilances posteņu kategoriju dalījums. Paredzēts šāds ģeogrāfiskais dalījums: Dānija, Zviedrija un Lielbritānija (atsevišķi); citu ārpus euro zonas esošo ES dalībvalstu grupa; ES iestādes un citas struktūras; un ārpus Eiropas Savienības –

Amerikas Savienotās Valstis, Japāna, Šveice un Kanāda (atsevišķi); ārzonu centri; starptautiskās organizācijas; visu pārējo valstu grupa. ES iestādes (piemēram, Komisiju) un citas struktūras (piemēram, Eiropas Investīciju banku), izņemot ECB, kas tiek uzskatīta par euro zonas rezidenti MFI, statistikas nolūkiem uzskata par ārpus euro zonas rezidentiem neatkarīgi no to fiziskās atrašanās vietas. Nepieciešamie dalījumi kopā ar ES iestāžu, ārzonas centru un starptautisko organizāciju sarakstiem izklāstīti Pamatnostādnes ECB/2004/15 II pielikumā. Ziņas par instrumentiem un sektoriem, kam piemēro ģeogrāfisko dalījumu, ir mazāk detalizētas nekā pilnīgajā maksājumu bilances ceturkšņa statistikā un vairāk līdzinās mēneša maksājumu bilances statistikā iekļautajām ziņām. Tomēr nav paredzēts portfeļieguldījumu pasīvu ģeogrāfiskais dalījums (jo veids, kādā šie dati tiek apkopoti, neļauj tādu izveidot), nedz arī atvasināto finanšu instrumentu un rezerves aktīvu dalījums.

6.3.3. TERMIŅI UN PIEEJAMĪBA

91. Detalizēta ceturkšņa maksājumu bilances statistika un datu ģeogrāfiskais dalījums jāpaziņo ECB triju mēnešu laikā pēc tā ceturkšņa beigām, uz kuru dati attiecas. Euro zonas apkopotos rādītājus publicē paziņojumā presei četrus mēnešus pēc ceturkšņa, uz kuru tie attiecas. Pilnīgi ceturkšņa dati pieejami ar 1997. gada sākumu. Ceturkšņa tekošā konta aplēses par valstu grupu, kas tagad veido euro zonu, pieejamas ar 1980. gadu. Ceturkšņa datu ģeogrāfiskais dalījums pieejams ar 2003. gada sākumu.

6.4. STARPTAUTISKO INVESTĪCIJU BILANCE

92. ECB apkopo starptautisko investīciju bilanci par euro zonu kopumā ceturkšņa beigās (nesens jaunievedums) un publicē to kopā ar detalizēto ceturkšņa maksājumu bilanci četrus mēnešus pēc perioda, uz kuru tā attiecas, savukārt ar pilnīgākiem datiem to publicē gada beigās. Šie pārskati par euro zonas ārējiem aktīviem un pasīviem atklāj euro zonas ārējās finanšu pozīcijas struktūru un papildina maksājumu bilances datus monetārās politikas un valūtu tirgus analīzes nolūkiem. Periodiski dati par

atlikumiem arī ļauj pārbaudīt maksājumu bilances plūsmu ticamību. Ceturkšņa dati tika izstrādāti, daļēji paturot prātā nolūku iekļaut tos euro zonas institucionālo sektoru kontos.

6.4.1. INSTRUMENTU UN ĢEOGRĀFISKAIS DALĪJUMS

93. Noteiktais ceturkšņa datu dalījums ir ļoti līdzīgs dalījumam, kāds noteikts ceturkšņa maksājumu bilances finanšu kontam, lai gan atvasināto finanšu instrumentu kategorijā aktīvu un pasīvu pozīcijas tiek uzrādītas atsevišķi. Gada starptautisko investīciju bilances dati arī ir līdzīgi, bet tie ir detalizētāki attiecībā uz tiešajām investīcijām, kam pašu kapitāls biržā kotētos uzņēmumos tiek uzrādīts gan atbilstoši to bilances vērtībai, gan tirgus vērtībai (ieteicamā vērtējuma bāze starptautisko investīciju bilances nolūkiem). Praktisku apsvērumu dēļ tiešās investīcijas biržā nekotētos uzņēmumos uzrāda tikai atbilstoši bilances vērtībai, lai gan, tā kā principā tiek iekļauti dati par ārvalstu meitasuzņēmumu darbību, tiem jāatspoguļo šo meitasuzņēmumu reinvestētā peļņa. Gada starptautisko investīciju bilanci papildina euro zonas ārējo aktīvu un pasīvu ģeogrāfiskais dalījums, kas atspoguļo instrumentus un sektorus nedaudz mazākā detalizācijas pakāpē nekā gada (un arī ceturkšņa) starptautisko investīciju bilance, bet būtībā atspoguļo tādu pašu ģeogrāfisko dalījumu kā ceturkšņa maksājumu bilancē. Tāpat kā maksājumu bilancē, arī starptautisko investīciju bilancē nav atvasināto finanšu instrumentu un rezerves aktīvu ģeogrāfiskā dalījuma. Portfeļieguldījumu pasīvu dalījumu nevar aprēķināt no pieejamiem ECB informācijas avotiem. Tā vietā ECB izmanto datus par darījuma partneriem no SVF Saskaņotā portfeļieguldījumu pārskata un ar to saistītiem SVF pārskatiem, kuru rezultāti pieejami vēlāk nekā ECB starptautiskās investīciju bilances gada rezultāti.

94. Euro zonas starptautisko investīciju bilances pamatā ir standarta starptautisko investīciju bilances sastāvdaļas, kas noteiktas SVF Maksājumu bilances rokasgrāmatā (piektajā izdevumā). Jēdzieni un definīcijas atbilst maksājumu bilancei. Gaidāmā uzlabotā pieeja portfeļieguldījumu konta, t.sk. pilnīgu ceturkšņa

atlikumu datu, apkopošanai raksturota iepriekš 84. punktā.

6.4.2. TERMIŅI UN PIEEJAMĪBA

95. ECB saņem starptautisko investīciju bilances ceturkšņa datus triju mēnešu laikā pēc ceturkšņa, uz kuru tie attiecas (t.i., tāds pats termiņš kā ceturkšņa maksājumu bilancei). Starptautisko investīciju bilances gada dati līdz ar ģeogrāfisko dalījumu tiek saņemti 9 mēnešus pēc gada, uz kuru tie attiecas. Gada beigu euro zonas starptautisko investīciju bilance pieejama par laiku kopš 1997. gada, lai gan 1997. un 1998. gada dati atspoguļo tikai neto vērtības (t.i., tie uzrāda tikai neto aktīvus vai neto pasīvus katrā kategorijā, nevis aktīvu un pasīvu atlikumus atsevišķi), jo sākumā dalībvalstīm nebija iespējas ārējo aktīvu un pasīvu ietvaros atsevišķi nodalīt pārrobežu pozīcijas euro zonā un pozīcijas ar pārējo pasauli. Gadabeigās veidotais ģeogrāfiskais dalījums pieejams par laiku kopš 2002. gada.

7. EUROSISTĒMAS STARPTAUTISKĀS REZERVES

7.1. REZERVES AKTĪVI MAKSĀJUMU BILANCĒ UN STARPTAUTISKO INVESTĪCIJU BILANCĒ

96. Euro zonas rezerves aktīvi definēti kā ECB un Eurosistēmas NCB turētas ļoti likvidas, tirgojamas un kredīspējīgas prasības pret euro zonas nerezidentiem, un tie ir denominēti citās valūtās, nevis euro. Papildus prasībām ārvalstu valūtās tie ietver arī zeltu, Speciālās aizņēmuma tiesības (SDR) un rezerves pozīcijas SVF. Rezerves aktīvus apkopo, neveicot to un ar rezervēm saistīto pasīvu savstarpējo ieskaitu, izņemot vienu nelielu sastāvdaļu – atvasinātos finanšu instrumentus, ko apkopo neto vērtībā.

97. Pārmaiņas rezerves aktīvos, kas rodas darījumu rezultātā (t.i., izslēdzot novērtēšanas ietekmi un visas to summu ietekmējošas pārmaiņas, kas nav darījumi), grāmato kā vienu skaitli euro zonas maksājumu bilances finanšu kontā. Atlikumu summas atrodamas ceturkšņa beigu starptautisko investīciju bilancē, kurā parādītas galvenās sastāvdaļas (zelts, SDR un

ārvalstu valūtas turējumi ar ziņām par instrumentiem utt.).

7.2. STARPTAUTISKĀS REZERVES UN ĀRVALSTU VALŪTAS LIKVIDITĀTE (SVF UN SNB MATRICA)

98. ECB arī apkopo daudz pilnīgākus mēneša pārskatus par Eurosistēmas rezervēm un ar tām saistītajiem posteņiem saskaņā ar starptautisko rezervju un ārvalstu valūtas likviditātes matricu. Rezerves aktīvi, kā tie definēti maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances statistikas nolūkiem, ir tikai daļa no informācijas, kas nepieciešama saskaņā ar matricu. Tajā ietverti arī citi aktīvi ārvalstu valūtās, kas var būt prasības pret euro zonas rezidentiem (piemēram, noguldījumi ārvalstu valūtā euro zonas bankās) vai tādas prasības pret euro zonas nerezidentiem, kuras neatbilst augstas likviditātes kritērijam, lai iekļautu tās rezerves aktīvos (šādus posteņus maksājumu bilancē un starptautisko investīciju bilancē grāmato posteņi "Portfeļieguldījumi" vai "Citi ieguldījumi"). Ārvalstu valūtu likviditātes vajadzībām arī ņem vērā iepriekš noteiktus un iespējamus īstermiņa neto samazinājumus ārvalstu valūtas aktīvos, kas var būt kredītu pamatsummas un procentu maksājumi, ārvalstu valūtas nākotnes darījumu atlikumi, plūsmas, kas saistītas ar *repo* un *reverse repo* darījumiem, piešķirtās kredītlīnijas, izsniegtās garantijas un daudzi citi posteņi, ko negrāmato maksājumu bilancē un starptautisko investīciju bilancē. Matrica paredz arī vairākus papildposteņus. Pamatnostādnes ECB/2004/15 II pielikuma 3. tabulā noteiktos datus iesniedz ECB iekļaušanai matricā 3 nedēļu laikā pēc tā mēneša beigām, uz kuru tie attiecas.

8. AR EURO STARPTAUTISKO LOMU SAISTĪTĀ STATISTIKA

99. ECB publicē gada ziņojumu par euro starptautisko lomu. MFI bilances statistika (darījumu ar nerezidentiem posteņi atsevišķi norāda summas euro un ārvalstu valūtās) un vērtspapīru emisiju statistika (kas identificē euro zonas nerezidentu euro denominētās emisijas) ļauj novērtēt euro starptautisko lomu. Lai

novērtētu euro kā ieguldījumu valūtas starptautisko lomu, Pamatnostādne ECB/2004/15 paredz euro zonas ārējo darījumu ar parāda vērtspapīriem dalījumu atbilstoši valūtām (euro, ASV dolāros un citās valūtās) ik pēc 6 mēnešiem, un tāds pats dalījums paredzēts euro zonas rezidentu ārējām parāda vērtspapīru pozīcijām jūnija un decembra beigās. ECBS tādiem pašiem nolūkiem vāc informāciju par citiem obligāciju emisiju rādītājiem. Pašlaik vairākas Eurosisēmas un ECBS centrālās bankas vāc informāciju arī par preču un pakalpojumu ārējās tirdzniecības norēķinu praksi, galvenokārt izmantojot datu vākšanas sistēmas, kuru pamatā ir banku norēķini. *Oesterreichische Nationalbank* sniedz informāciju par euro banknošu apgrozību (un euro zonas valstu bijušajās nacionālajās valūtās denominēto parādzīmju apgrozību) piecās kaimiņvalstīs, kuras atrodas ārpus euro zonas.

9. EURO EFEKTĪVIE KURSI

100. Euro nominālais EVK ir summārais tā ārējās vērtības mērs attiecībā pret euro zonas svarīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām. Reālais EVK, ko iegūst, deflējot nominālo kursu ar attiecīgiem cenu vai izmaksu indeksiem, ir visbiežāk izmantotais cenu un izmaksu starptautiskās konkurētspējas rādītājs.

101. ECB aprēķina dienas nominālos EVK, kas definēti kā ģeometriski vidēji svērtie lielumi no euro divpusējiem kursiem attiecībā pret tirdzniecības partnervalstu valūtām. Reālie EVK ir ģeometriski vidēji svērtie lielumi no euro zonas cenām vai izmaksām attiecībā pret tās tirdzniecības partnervalstu attiecīgajiem rādītājiem, kas izteikti kopējā valūtā. Tā kā cenu un izmaksu dati nav pieejami biežāk, reālos EVK aprēķina reizi mēnesī vai ceturksnī.

102. Tirdzniecības partnervalstīm piešķirtos svarus iegūst no to īpatsvara euro zonas preču tirdzniecībā divos triju gadu periodos (t.i., 1995.-1997. gads un pēc turpmākā darba 2004. gadā – 1999.-2001. gads), izslēdzot euro zonas iekšējo tirdzniecību. Svaros izmanto

informāciju gan par eksportu, gan par importu. Importa svāri ir vienkārši katras partnervalsts īpatsvars euro zonas kopējā importā no visām partnervalstīm. Eksporta svarus nosaka tā, lai tie ņem vērā gan atsevišķu tirgu nozīmi euro zonas eksportā, gan konkurenci ar vietējiem ražotājiem un trešo valstu eksportētājiem, ko euro zonas eksportētāji izjūt ārvalstu tirgos.

103. EVK aprēķina attiecībā pret divām tirdzniecības partnervalstu grupām: EVK-23, kas ietver 13 ES dalībvalstis, kuras ir ārpus euro zonas, un 10 galvenās tirdzniecības partnervalstis ārpus Eiropas Savienības, un EVK-42, kas ietver EVK-23 un vēl 19 valstis. EVK-23 nominālo EVK aprēķina katru dienu, un reālie indeksi ir pieejami katru mēnesi (izmantojot patēriņa cenas un ražotāju cenas) un katru ceturksni (izmantojot IKP deflatorus un vienības darbaspēka izmaksas). Lielākajai grupai nominālo EVK un reālo EVK, kas balstīts uz patēriņa cenām, aprēķina katru mēnesi.

10. VALDĪBAS FINANŠU STATISTIKA

104. Valdības finanšu statistika ir statistika, kas aptver valsts pārvaldes sektora (EKS 95 – S.13), kurš sastāv no centrālās valdības, pavalsts valdības, vietējās valdības un sociālā nodrošinājuma fondu apakšsektora, darījumus un pozīcijas. Valdības finanšu statistika interesē ECB divu iemeslu dēļ. Lai sagatavotu konverģences ziņojumus par dalībvalstu gatavību ieviest euro, kā arī saistībā ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru un Stabilitātes un izaugsmes paktu, kur uzsvārs likts uz gada datiem par valdības budžeta deficītu/pārpalikumu un konsolidēto valdības parādu katrā ES dalībvalstī. Saskaņā ar Pamatnostādni ECB/2005/5, kas oficiāli formulē jau ilgi pastāvējušo vajadzību pēc dalībvalstu šāda veida datiem, centrālās bankas iesniedz ECB valdības finanšu statistiku, kas ietver ieņēmumus, izdevumus, deficītu/pārpalikumu, aizņemšanās nepieciešamību, privatizācijas ieņēmumus un neatmaksāto parādu. Šie dati ļauj ECB atspoguļot darījumus starp ES iestādēm un dalībvalstīm tā, it kā ES iestādes attiecībā uz darījumiem ar attiecīgo

dalībvalsti veidotu valsts pārvaldes sektora papildu apakšsektoru, lai radītu pilnīgāku priekšstatu par valdības darījumiem tautsaimniecībā nekā dati, kuri attiecas tikai uz nacionālajiem valsts pārvaldes sektoriem. ECB saņem arī gada datus par deficīta-parāda korekciju, kas ir detalizēta valdības parāda pārmaiņu starp gada beigām un sākumu sabalansēšana ar valdības budžeta deficītu vai pārpalikumu attiecīgā gada laikā. Pamatnostādne ECB/2005/5 (kurā vēlāk izdarīti grozījumi ar Pamatnostādni ECB/2006/2) nosaka, ka visi šie dati jāiesniedz tādā veidā, lai tos varētu saskaņot ar datiem, ko ES dalībvalstis iesniedz Eiropas Komisijai saskaņā ar EKS 95 un pārēmīga budžeta deficīta novēršanas procedūru. Valdības statistika, kas iesniegta saskaņā ar pārēmīga budžeta deficīta novēršanas procedūru, nedaudz, bet būtiskos aspektos novirzās no EKS 95, īpaši valdības parāda saturā un novērtēšanā.

105. Tā kā valdības darbība ir nozīmīgs faktors tautsaimniecības norisēs un finanšu tirgos, ECB vajadzīgi arī ceturkšņa dati par valdības nefinanšu un finanšu darījumiem un par neatmaksāto valdības parādu. Dažādas Kopienas regulas, kas pieņemtas 2000. gadā vai vēlāk, nosaka, ka jāiesniedz ceturkšņa informācija par dalībvalstu valdības ieņēmumiem un izdevumiem, finanšu darījumiem un atlikumiem. Tādējādi tuvākajā laikā būs pieejama vispusīga ceturkšņa statistika par Eiropas Savienības valsts pārvaldes sektoru. Regula Nr. 501/2004 nosaka, ka dalībvalstīm triju mēnešu laikā pēc ceturkšņa beigām jāsniedz ceturkšņa finanšu dati atsevišķi par centrālo valdību, vietējām varas iestādēm un sociālās nodrošināšanas fondiem kopā ar instrumentu dalījumu un centrālās valdības un sociālās nodrošināšanas fondu gadījumā – arī ar darījuma partneru sektora informāciju. Lai gan pilnīga informācija kļūst pieejama tikai tagad, Regula jau uzlabojusi MSFK valdības sektora daļu, un tā arī uzlabo statistiku par pārējiem euro zonas nefinanšu sektoriem, izmantojot informāciju par darījuma partneru sektoru. 2007. gadā, kad šie dati kļūs pieejami, tie veidos daļu no euro zonas institucionālo sektoru ceturkšņa kontiem (sk. turpmāk).

11. EURO ZONAS INSTITUCIONĀLO SEKTORU KONTI

11.1. IEVADS

106. EKS 95 definīciju un konceptuālās pamatsistēmas ietvaros institucionālo sektoru konti sniedz vispusīgus datus par katra institucionālā sektora nefinanšu un finanšu darījumiem. Tie sniedz pilnīgu ekonomiskās aktivitātes ainu – no ražošanas līdz ienākumu radīšanai un to izmantošanai patēriņam vai uzkrājumiem, tad līdz darījumiem ar pamatlīdzekļiem un, visbeidzot, līdz neto aizdevumiem vai aizņēmumiem un tiem atbilstošajām finanšu aktīvu iegādēm vai uzņemtajām saistībām līdz ar instrumentu un – dažos gadījumos – ar darījuma partneru detalizāciju. Institucionālo sektoru konti sniedz arī informāciju par atlikumiem, parādot aktīvus un pasīvus/saistības, un kontiem, kas saskaņo darījumus ar atlikumu pārmaiņām. Rezultāti, īpaši par nefinanšu sabiedrību un māsaimniecību sektoriem, ir ļoti nozīmīgi ekonomiskajai analīzei un prognozēšanai. Apvienojot loģiskā struktūrā gandrīz visu ekonomisko un finanšu informāciju, kas sagatavota saskaņā ar EKS 95, tiek veicināta datu precizitāte un saskaņotība un tādējādi arī datu lietderība. EKS 95 paredz institucionālo sektoru kontu izveidi, bet tikai reizi gadā, kas ievērojami samazina to vērtību ekonomisko ciklu analīzei un prognozēšanai. Tādējādi ECB un Eiropas Komisija, pamatojoties uz nesen pieņemtajiem Kopienas tiesību aktiem, kopīgi izstrādā institucionālo sektoru ceturkšņa kontus un centīsies līdz 2007. gada pavasarim sasniegt publicējamus rezultātus.

107. Kontu sistēmā finanšu konti reģistrē tautsaimniecības sektoru aizņēmumu un aizdevumu darījumus, savukārt atlikumi fiksē to neatmaksātos aizņēmumus un aizdevumus, saskaņojot kopējos darījumus ar atlikumu pārmaiņām. ECB kopš 2001. gada reizi ceturksnī publicē daļējus euro zonas finanšu kontus un atlikumus. Pašreiz ceturkšņa dati parāda nefinanšu sektoru (t.i., nefinanšu sabiedrības, māsaimniecības un valsts pārvaldi) un apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu

galvenos finanšu ieguldījumus un finansēšanas darbības, veicinot monetārās politikas analīzi un īpaši atbalstot analīzi un prognozes, kas attiecas uz mājsaimniecībām un nefinanšu sabiedrībām. MSFK var izmantot arī finanšu stabilitātes jautājumu analīzē, kur būtiska ir informācija par tautsaimniecības sektoru darījumiem un bilances pozīcijām. Visbeidzot, tie veido pamatsistēmu, kuras ietvaros var veikt īsāka periodiskuma datu, t.i., monetārās, maksājumu bilances un vērtspapīru emisijas statistikas un valdības finanšu statistikas, novērtēšanu un saskaņotības pārbaudi. Šie konti kļūs vēl lietderīgāki, kad tos varēs apvienot ar atbilstošajiem institucionālo sektoru nefinanšu kontiem, kā aprakstīts 11.4. sadaļā.

11.2. CETURKŠŅA MONETĀRĀS SAVIENĪBAS FINANŠU KONTU DATU AVOTI

108. EKS 95 nosaka, ka ES dalībvalstīm jāsaprot finanšu konti detalizētu finanšu darījumu un finanšu aktīvu un neatmaksāto saistību pārskatu veidā tirgus vērtībā līdz ar pārvērtēšanas konta un t.s. aktīvu apjoma citu pārmaiņu konta saskaņošanu. EKS 95 nosaka piecus galvenos tautsaimniecības sektorus (nefinanšu sabiedrības – S.11; finanšu sabiedrības – S.12; valsts pārvalde – S.13; mājsaimniecības – S.14 un bezpeļņas organizācijas, kas apkalpo mājsaimniecības – S.15). S.12 un S.13 sīkāk daļa apakšsektoros.

109. EKS 95 nosaka pienākumu dalībvalstīm sagatavot finanšu kontus tikai reizi gadā. Tomēr Pamatnostādne (ECB/2002/7) noteikts, ka euro zonas NCB jāiesniedz ECB nacionālo finanšu kontu ceturkšņa dati, ietverot nefinanšu sektorus, kā arī apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus. Pašlaik gandrīz visas NCB spēj ievērot šo prasību. NCB jāsniedz dati, sākot no 1997. gada beigām. Informācija tiek saņemta daudz vēlāk nekā ECB euro zonas statistika, kas, lai gan ir savlaicīga un labi atbilst MSFK vajadzībām, tomēr sniedz tikai daļu vajadzīgās informācijas.

110. Apvienojot ECB MFI bilances statistikas un nacionālo finanšu kontu datus, ECB var apkopot ceturkšņa datus par euro zonas nefinanšu

sektoru finanšu darījumiem un atlikumiem, kas, lai gan ir noderīgi, var tikt uzlaboti gan aptvēruma, gan savlaicīguma ziņā.

111. Nākamajā sadaļā informācija apkopota tā, kā tā tiek sniegta pašlaik. Jauna Pamatnostādne (ECB/2005/13, ar kuru izdara grozījumus ECB/2002/7) uzlabo savlaicīgumu, saīsinot termiņu no 130 līdz 110 dienām pēc ceturkšņa beigām – šis termiņš stāsies spēkā ar 2006. gada aprīli un vēlāk ļaus publicēt euro zonas apkopotos rādītājus 120 dienu laikā pēc ceturkšņa beigām. Tā nosaka, ka jāsaprot pilni ceturkšņa nacionālie finanšu konti (visas finanšu aktīvu un pasīvu kategorijas, kā arī institucionālos sektorus un pārējo pasauli) gan par finanšu atlikumiem, gan darījumu datiem. Noteikta informācija par darījuma partneru sektoriem, kas pašlaik nav iekļauta lielākajā daļā nacionālo finanšu kontu, līdz 2008. gada aprīlim pakāpeniski kļūs pieejama. No citiem uzlabojumiem var minēt to, ka Pamatnostādne, ar kuru tiek izdarīti grozījumi, ņemti vērā nesen pieņemti Kopienas tiesību akti par valdības finanšu kontiem, kā arī precizētas prasības euro zonas paplašināšanās gadījumā.

11.3. NEFINANŠU SEKTORU UN APDROŠINĀŠANAS SABIEDRĪBU UN PENSĪJU FONDU GALVENIE FINANŠU AKTĪVI UN PASĪVI

11.3.1. FINANŠU AKTĪVU TURĒJUMI SEKTORU DALĪJUMĀ

112. Īstermiņa finanšu ieguldījumi galvenokārt aptver euro zonas nefinanšu sektoru plašās naudas (M3) turējumus, kā arī noteiktas īstermiņa prasības pret citiem euro zonas sektoriem. Noguldījumi, kas klasificēti kā ilgtermiņa finanšu ieguldījumi, ir noguldījumi ar noteikto termiņu ilgāku par 2 gadiem un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 3 mēnešiem. Apdrošināšanas tehniskās rezerves atspoguļo prasības pret dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām un pensiju fondiem. Kopā ar ilgāka termiņa (parasti ar termiņu ilgāku par 1 gadu) parāda vērtspapīriem, kotētām akcijām un ieguldījumu fondu apliecībām (izņemot NTF) tās ir mājsaimniecību ilgtermiņa finanšu ieguldījumu būtiska sastāvdaļa.

113. MFI bilances statistika sniedz datus, ko izmanto, lai aprēķinātu euro zonas valūtu un noguldījumu, kā arī NTF akciju/apliecību turējumus nefinanšu sektoru dalījumā. Nebanku (šim nolūkam nefinanšu sektorus nevar identificēt atsevišķi) noguldījumus bankās ārpus euro zonas daļēji aplēš no maksājumu bilances avotiem. Parāda vērtspapīru un akciju turējumus (gan tiešos turējumus, gan netiešos turējumus ar ieguldījumu fondu starpniecību) ir grūtāk konstatēt, ņemot vērā problēmas, kas saistītas ar apgrozāmu vērtspapīru turētāju identificēšanu. Ceturkšņa nacionālie finanšu konti pašreiz ļauj aplēst euro zonas kopējos turējumus nefinanšu sektoru dalījumā, bet nav šo turējumu sīkāka dalījuma starp nefinanšu sektoriem. Kā atzīmēts 78. punktā, neliela daļa informācijas par šādiem turējumiem kļūs pieejama saskaņā ar Pamatnostādni ECB/2005/13.

11.3.2. PASĪVI SEKTORU DALĪJUMĀ

114. Nefinanšu sektoriem izsniegtā finansējuma galvenās sastāvdaļas ir vērtspapīri, aizdevumi un kotētas akcijas. Euro zonas nefinanšu sektoru galvenos pasīvus ir samērā viegli noskaidrot no euro zonas statistikas un ceturkšņa nacionālo finanšu kontu datiem. Atšķirībā no aktīviem pasīvus pilnībā daļa sektoros, un aizdevumus un parāda vērtspapīrus daļa atbilstoši sākotnējam termiņam.

115. Par euro zonas apdrošināšanas sabiedrībām un autonomiem pensiju fondiem pieejama līdzīga informācija kā par nefinanšu sektoriem. Šo finanšu starpnieku galvenie pasīvi (t.i., mājāsaimniecību neto pašu kapitāls dzīvības apdrošināšanas un pensiju fondu rezervēs, kā arī apdrošināšanas prēmiju avansa maksājumi un rezerves nenokārtotajām atlīdzības prasībām) lielākoties tiek grāmatoti kā nefinanšu sektoru finanšu aktīvi. Summas atšķiras, jo euro zonas apdrošināšanas sabiedrībām un pensiju fondiem ir šāda veida saistības pret darījuma partneriem ārpus euro zonas, savukārt euro zonas nefinanšu sektori tur ārpus euro zonas esošu apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu polises, kā arī neautonoma pensiju fondu neto pašu kapitālu.

11.4. INSTITUCIONĀLO SEKTORU NEFINANŠU KONTI

116. Finanšu konts pēc secības ir pēdējais no kontiem, kurā tiek grāmatoti darījumi starp institucionālajiem sektoriem. Finanšu kontā reģistrēto darījumu summai jābūt vienādei ar balansposteni, kas tiek pārņemts no kapitāla konta, t.i., neto aizdevumiem vai aizņēmumiem, kas ir attiecīgā sektora visu nefinanšu darījumu rezultāts. Kā minēts iepriekš, EKS 95 nosaka, ka šāda informācija jāsniedz, bet tikai reizi gadā. ECB un Komisija kopīgi izstrādā ceturkšņa nefinanšu kontus institucionālo sektoru dalījumā, kas būs saistīti ar finanšu kontiem; paredzams, ka pirmie rezultāti tiks publicēti 2007. gada pavasarī. Prasību sniegt ceturkšņa datus par institucionālo sektoru nefinanšu kontiem atbalsta nesen pieņemts Kopienas tiesību akts (Regula (EK) Nr. 1161/2005, kas pieņemta 2005. gada jūlijā). Pirmie dati saskaņā ar šo Regulu tika iesniegti 2006. gada janvārī kopā ar ceturkšņa datiem par laiku kopš 1999. gada sākuma. Regula nosaka, ka pēc pārejas perioda, kurā daži dati nebūs jāziņo, lai mazinātu dalībvalstīm uzlikto slogu, būs jāiesniedz pilnīgs kontu klāsts, sākot no ražošanas konta līdz kapitāla kontam, kopā ar saistītajiem balansposteniem vai kopējo statistiku (bruto un neto pievienotā vērtība, darbības rezultāta pozitīvais saldo, ienākumi pēc nodokļu u.c. maksājumu samaksāšanas, uzkrājumi utt.). Pēc pārejas perioda dati būs jāiesniedz 90 dienu laikā pēc tā ceturkšņa beigām, uz kuru tie attiecas. Par datiem, kas attiecas uz mājāsaimniecību un uzņēmumu sektoru, Regula paredz atkāpi dalībvalstīm, kuru IKP ir mazāks nekā 1% no ES kopējā rādītāja: šo atkāpi varēs izmantot Luksemburga un jaunās dalībvalstis, izņemot Poliju. Sākotnēji Regula nepieprasa darījuma partneru sektoru informāciju, bet tas paredzēts turpmākās attīstības gaitā.

12. MAKSĀJUMU UN VĒRTSPAPĪRU NORĒKĪNU SISTĒMU STATISTIKA

117. Eurosistēmai ar likumu noteikts uzdevums veicināt maksājumu sistēmu raitu darbību, un šajā nolūkā tā nodrošina maksājumu un

vērtspapīru norēķinu iespējas. Eurosistēmai ir arī vispārīga pārraudzības loma attiecībā uz maksājumu sistēmām, kas ir būtiskas monetārās politikas veiksmīgai darbībai. ECB īpaši pievērš uzmanību dažādiem maksāšanas līdzekļiem (skaidrā nauda, konti bankās, kredītkartes un debetkartes, elektroniskie kabatas portfeļi utt.) un tam, kā notiek starpbanku bezskaidrās naudas norēķini. ECB pievērš uzmanību vērtspapīru norēķinu sistēmām, jo Eurosistēma tās izmanto kredītooperāciju veikšanai. Tā arī uzrauga finanšu tirgus integrāciju euro zonā. Veicot šīs operatīvās funkcijas un maksājumu sistēmu pārraudzības funkciju, Eurosistēma savāc daudz datu, no kuriem liela daļa tiek publicēta gada pārskatā par maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmām Eiropas Savienībā (izdevums *Blue Book*). ECB ciešā sadarbībā ar NCB nesen uzsākusi projektu, lai padarītu datus saskanīgākus visā Eiropas Savienībā un ievietotu tos vienā datubāzē.

13. EURO ZONAS PAPLAŠINĀŠANĀS STATISTISKIE ASPEKTI

118. Pašlaik 13 ES dalībvalstis ir ārpus euro zonas. Jebkura no tām vai tās visas, kā arī jebkura iespējama jauna dalībvalsts kādā brīdī var pievienoties euro zonai. Kad tas notiks, būs svarīgi saglabāt euro zonas statistikas kvalitāti, tāpēc statistikas jomā tām jābūt labi sagatavotām, lai pievienotos. Kā to parādīja Grieķijas pievienošanās 2001. gadā, nepieciešams arī, lai būtu iespējams sagādāt retrospektīvus datus par euro zonu tās paplašinātajā sastāvā, lai aprēķinātu pieauguma tempu pirms un pēc paplašināšanās brīža, kā arī sniegtu saskanīgas laikrindas ekonomiskajai modelēšanai un prognozēšanai un nākotnē vērsta politikas analīzes veikšanai. Protams, netiek apgalvots, ka iegūtais rezultāts pilnībā parādīs, kāds būtu bijis stāvoklis, ja euro zona aplūkotajā laikā patiešām būtu bijusi lielāka. Turklāt vienmēr būs vajadzīga atsaucē statistika par euro zonu, kāda tā bija laikā, uz kuru attiecas dati, kaut arī pastāvīga paplašināšanās radīs šādu datu pārrāvumus.

119. Ja dati par euro zonu ir vienkārši nacionālo datu summa, tad, lai atrisinātu ar paplašināšanos

saistītos jautājumus, ir vajadzīgi tikai pilnībā salīdzināmi nacionālie dati par jaunajām dalībvalstīm. Ja euro zonas apkopotie rādītāji nav vienkārši nacionālo datu summa (kā tas ir, piemēram, monetārās, maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances statistikas gadījumā, kā arī attiecībā uz finanšu kontiem), euro zonas sastāva pārmaiņu dēļ būs vajadzīgi retrospektīvi dati ar pietiekamu ģeogrāfisko un sektoru dalījumu, lai varētu veikt nepieciešamo konsolidāciju. Turklāt šie dati jāsniedz gan esošajām euro zonas dalībvalstīm, gan jaunpieņacējam. Ņemot vērā, ka MFI bilances statistikā tiek iekļauta informācija par valūtām un tā tiek saistīta ar instrumentiem, termiņiem un sektoriem, prasība dalībvalstīm sniegt datus, kas ļautu konstruēt euro zonas apkopotus rādītājus par iepriekšējiem datumiem vai periodiem par jebkādu iespējamu euro zonas sastāvu, radītu milzīgu ziņošanas slogu monetārās un maksājumu bilances statistikas jomā. Praksē retrospektīvie dati tika konstruēti, balstoties uz iespējami precīzām aplēsēm par monetārās savienības sākumposmu, savukārt pēc Grieķijas pievienošanās euro zonai pārskata shēmās noteiktie dati tika papildināti ar informāciju no citiem avotiem (piemēram, SNB statistika par banku starptautisko darbību). Pēc Eiropas Savienības paplašināšanās 2004. gadā un paturot prātā iespējamu tālāku euro zonas paplašināšanos, ECB un NCB nesen vienojušās par galvenajiem principiem un īstenošanas pasākumiem, lai saskaņoti iesniegtu retrospektīvos datus, pieņemot, ka arī turpmāk vajadzēs veikt dažas aplēses.

14. STATISTISKĀS INFORMĀCIJAS APMAIŅA

120. Statistiskās informācijas apmaiņai ECBS ietvaros, kā arī ar Eiropas un starptautiskajām institūcijām nepieciešama ātra, jaudīga un droša datu apmaiņas sistēma. ECBS ir šādas iespējas pārsūtīt datu datnes abos virzienos starp ECB un NCB, izmantojot šim nolūkam paredzētu telekomunikāciju tīklu un ziņojumu formātu GESMES/TS (SDMX-EDI), ko plaši izmanto starptautiskai statistisko datu un metadatu, t.sk. statistikas struktūru, definīciju un kodu sarakstu,

apmaiņai. Tas arī ļauj vienkārši integrēt statistikas datubāzes tīklos un datu datņu saņemšanas un pārsūtīšanas sistēmās. Iekļaut jaunas datu kopas ir vienkārši. ECB izmanto to pašu formātu, lai apmainītos ar statistisko informāciju ar *Eurostat* un starptautiskajām organizācijām (galvenokārt SNB un SVF). Modernās tehnoloģijas, kuru pamatā ir SDMX-ML standarti, tiek izmantotas arī, lai izplatītu statistisko informāciju internetā. SDMX pilnveidē ECB cieši sadarbojas ar SNB, *Eurostat*, SVF, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju, Apvienoto Nāciju Organizāciju un Pasaules Banku, lai izstrādātu efektīvākus procesus statistisko datu un metadatu apmaiņai, kā arī lai dalītos ar tiem.

15. PUBLICĒŠANAS UN PĀRSKATĪŠANAS POLITIKA

121. ECB politika paredz, neatklājot konfidenciālu informāciju par atsevišķām ziņotājām iestādēm vai citām organizācijām, pilnīgi un ātri publicēt statistiku, aprakstot tās raksturu, avotus, aptvērumu un konceptuālo bāzi. ECB interneta lapā iekļauta visa euro zonas statistika un aprakstošais materiāls līdz ar atbilstošu nacionālo statistiku un saitēm ar centrālo banku interneta lapām, kur atrodami šie un citi vēl detalizētāki nacionālie dati. ECB "Mēneša Biļetena" statistikas sadaļā un izdevumā "Statistikas kabatgrāmata" arī iekļautas apjomīgas tabulas un raksti ("Mēneša Biļetenā") un ielikumi, kas apraksta ECB statistiku. Daudzus no šiem datiem pirmo reizi publicē paziņojumos preseī iepriekš izziņotos datumos (sk. 1. pielikumu).

122. Lielākā daļa statistikas laikrindu tiek pārskatītas. Iespējams, ka jāizlabo kļūdas neapstrādātajos datos, bieži sniegtie dati nereti tiek pārskatīti, ņemot vērā jaunāku un pilnīgāku informāciju (piemēram, regulārs euro zonas mēneša maksājumu bilances pārskatīšanas cikls, saņemot pilnīgākus ceturkšņa datus), un ir arī iespējams, ka metodoloģisku uzlabojumu dēļ laiku pa laikam jāpārskata agrāki dati. ECB politika paredz izziņot pārskatīšanas ciklus iepriekš, nodrošināt pilnīgu dokumentāciju par pārskatīšanu un pārbaudīt tās apjomu un veidu,

un, cik vien iespējams, pārskatīt agrākus datus, ja tas iespējams ar saprātīgām izmaksām.

123. ECB (tāpat kā Eiropas Komisija) oficiāli noteikusi statistikas kvalitātes uzraudzību arvien lielākā skaitā statistikas jomu, pieprasot sniegt periodiskus ziņojumus, kuros sistemātiski tiek pārbaudīti dažādi kvalitātes aspekti. Šādi ziņojumi publicēti maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances statistikas jomā (pašlaik saskaņā ar Pamatnostādnes ECB/2004/15 6. pantu), un saskaņā ar Pamatnostādņēm tie nepieciešami arī par ceturkšņa finanšu kontiem (ECB/2002/7 ar grozījumiem, kas tajā izdarīti ar ECB/2005/13) un valdības finanšu statistiku (ECB/2005/5). Pamatnostādnē par monetāro un banku statistiku (ECB/2003/2 ar grozījumiem, kas tajā izdarīti ar ECB/2005/4), kas attiecas arī uz vērtspapīru emisijām un CFS, noteikts, ka centrālajām bankām jāuzrauga ECB iesniegto datu kvalitāte. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par ceturkšņa nefinanšu kontu apkopšanu institucionālo sektoru dalījumā nosaka dalībvalstīm pienākumus attiecībā uz kvalitātes standartiem un to, ka Komisijai jāziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par datu kvalitāti piecu gadu laikā pēc Regulas stāšanās spēkā.

124. Publicējot statistiku un pārskatot datus pēc publicēšanas, ECB saskaņo rīcību ar NCB un, ja vajadzīgs, ar *Eurostat*. Tas tiek darīts, lai atspoguļotu visjaunāko informāciju, vienlaikus pēc iespējas saglabājot konsekveni dažādās statistikas jomās un laika gaitā.

16. ECB TIESĪBU AKTI, KAS ATTIECAS UZ STATISTIKU

125. Statūtu 5. pants un Padomes Regula (EK) Nr. 2533/98 veido juridisko pamatu ECB darbībai statistikas jomā. Citi tiesību akti, kā noteikts Statūtu 34. pantā un 14.3. pantā, paredz konkrētas prasības attiecībā uz datiem ziņotāju grupai, kas izveidota no atsaucēs ziņotāju grupas, kura identificēta saskaņā ar Regulas Nr. 2533/98 2. pantu, vai arī dod norādījumus NCB (vai citām statistikas organizācijām) par to, kādi

dati, kādā veidā, kad un kā tām jāiesniedz ECB. ECB regulas ir adresētas ziņotājām iestādēm un ir tieši piemērojamas euro zonas dalībvalstīs. ECB pamatnostādnes ir saistošas Eurosistēmas dalībniekiem, ieskaitot pašu ECB. ECB rekomendācijām nav saistoša spēka, bet tās var izmantot, lai informētu par ECB statistikas prasībām euro zonas dalībvalstu statistikas organizācijās, kas nav centrālās bankas, bet iesniedz statistikas datus. Paziņojumu nolūks ir sniegt informāciju. Tālāk uzskaitīti pašlaik spēkā esošie ECB tiesību akti.

MONETĀRĀ, FINANŠU IESTĀŽU UN TIRGU STATISTIKA

Regula (2001. gada 22. novembris) par monetāro finanšu iestāžu nozares konsolidēto bilanci (ECB/2001/13), ([OV L 333, 17.12.2001.](#)).

Regula (2002. gada 21. novembris), ar kuru groza Regulu ECB/2001/13 (ECB/2002/8), ([OV L 330, 06.12.2002.](#)).

Regula (2003. gada 18. septembris), ar kuru groza Regulu ECB/2003/13 (ECB/2003/10), ([OV L 250, 02.10.2003.](#)).

Regulation (20 December 2001) concerning statistics on interest rates applied by monetary financial institutions to deposits and loans vis-à-vis households and non-financial corporations (Regula (2001. gada 20. decembris) par statistiku attiecībā uz procentu likmēm, ko monetārās finanšu iestādes piemēro mājāsaimniecību un nefinanšu korporāciju noguldījumiem un aizdevumiem) (ECB/2001/18), ([OV L 010, 12.01.2002.](#))¹.

Regula (2004. gada 16. decembris), ar kuru groza Regulu ECB/2001/13 un ECB/2001/18 (ECB/2004/21), ([OV L 371, 18.12.2004.](#)).

Pamatnostādne (2003. gada 6. februāris) par dažām Eiropas Centrālās bankas statistikas ziņošanas prasībām un procedūrām, kas valstu centrālajām bankām jāievēro, paziņojot statistikas datus monetārās un banku statistikas jomā (ECB/2003/2), ([OV L 241, 26.09.2003.](#)).

Pamatnostādne (2004. gada 13. februāris), ar kuru groza Pamatnostādni ECB/2003/2 (ECB/2004/1), ([OV L 083, 20.03.2004.](#)).

Pamatnostādne (2005. gada 15. februāris), ar kuru groza Pamatnostādni ECB/2003/2 (ECB/2005/4), ([OV L 109, 29.04.2005.](#)).

Eiropas Centrālās bankas paziņojums par sankciju piemērošanu gadījumā, ja netiek ievērotas prasības attiecībā uz bilances statistikas ziņošanu (2004/C195/10), ([OV C 195, 31.07.2004.](#)).

MAKSĀJUMU BILANCE UN AR TO SAISTĪTĀ ĀRĒJĀ STATISTIKA

Eiropas Centrālās bankas Pamatnostādne (2004. gada 16. jūlijs) par Eiropas Centrālās bankas prasībām attiecībā uz statistikas pārskatiem maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances statistikas jomā, kā arī starptautisko rezervju matricu (ECB/2004/15), ([OV L 354, 30.11.2004.](#)) (saistītais ieteikums ir ECB/2004/16), ([OV C 292, 30.11.2004.](#)).

FINANŠU KONTI

Pamatnostādne (2002. gada 21. novembris) par Eiropas Centrālās bankas statistikas ziņošanas prasībām ceturkšņa finanšu pārskatu jomā (ECB/2002/7), ([OV L 334, 11.12.2002.](#)).

Pamatnostādne (2005. gada 17. novembris), ar kuru groza Pamatnostādni ECB/2002/7 (ECB/2005/13), ([OV L 030, 02.02.2006.](#)).

¹ Tulkojums latviešu valodā nav pieejams.

VALDĪBAS FINANŠU STATISTIKA

Pamatnostādne (2005. gada 17. februāris) par Eiropas Centrālās bankas statistikas ziņošanas prasībām un statistikas informācijas sniegšanas procedūrām Eiropas Centrālo banku sistēmā valdības finanšu statistikas jomā (ECB/2005/5), ([OV L 109, 29.04.2005.](#)).

Pamatnostādne (2006. gada 3. februāris), ar kuru groza Pamatnostādni ECB/2005/5 (ECB/2006/2), ([OV L 040, 11.02.2006.](#)).

STATISTIKAS KONFIDENCIALITĀTE

Guideline (22 December 1998) concerning the common rules and minimum standards to protect the confidentiality of the individual statistical information collected by the European Central Bank assisted by the national central banks (Pamatnostādne (1998. gada 22. decembris) par kopīgiem noteikumiem un obligātiem standartiem, lai aizsargātu to atsevišķo statistikas datu konfidencialitāti, ko savākusi Eiropas Centrālā banka ar valstu centrālo banku palīdzību) (ECB/1998/NP28), ([OV L 055, 24.02.2001.](#))¹.

¹ Tulkojums latviešu valodā nav pieejams.

1. PIELIKUMS

EURO ZONAS APKOPOTĀS STATISTIKAS PUBLICĒŠANAS BIEŽUMS UN SAVLAICĪGUMS

Plaša statistiskā informācija tiek publicēta mēneša un ceturkšņa paziņojumos presei un ECB "Mēneša Biļetena" sadaļā "Euro zonas statistika", ko parasti publicē katra mēneša otrajā ceturtdienā. Plašāka informācija par šajā pielikumā uzskaitītajiem statistiskajiem datiem atrodama arī ECB interneta lapas (www.ecb.int) statistikas sadaļā.

Monetārās norises euro zonā (publicē reizi mēnesī 19. darbadienā pēc tā mēneša beigām, uz kuru attiecas dati).

MFI procentu likmju statistika (publicē reizi mēnesī 30. darbadienā pēc tā mēneša beigām, uz kuru attiecas dati).

Euro zonas vērtspapīru emisiju statistika (publicē reizi mēnesī aptuveni 20. kalendārajā dienā otrajā mēnesī pēc tā mēneša beigām, uz kuru attiecas dati).

Euro zonas maksājumu bilances statistika (publicē reizi mēnesī starp 21. un 29. kalendāro dienu otrajā mēnesī pēc tā mēneša beigām, uz kuru attiecas dati).

Euro zonas maksājumu bilances statistika, ieskaitot ģeogrāfisko dalījumu; euro zonas starptautisko investīciju bilance (publicē reizi ceturksnī, aptuveni 4 mēnešus pēc tā ceturkšņa beigām, uz kuru attiecas dati).

Euro zonas starptautisko investīciju bilance, ieskaitot ģeogrāfisko dalījumu (publicē reizi gadā, aptuveni 10.5 mēnešus pēc tā gada beigām, uz kuru attiecas dati).

Starptautiskās rezerves un ārvalstu valūtu likviditāte (publicē reizi mēnesī pēdējā darbadienā pēc tā mēneša beigām, uz kuru attiecas dati).

Nefinanšu sektoru finansējums un finanšu ieguldījumi euro zonā; apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu galvenie finanšu aktīvi un pasīvi (publicē reizi ceturksnī, aptuveni 4.5 mēnešus pēc tā ceturkšņa beigām, uz kuru attiecas dati).

Euro zonas ieguldījumu fondu statistika (publicē reizi ceturksnī, aptuveni 3.5 mēnešus pēc tā ceturkšņa beigām, uz kuru attiecas dati).

Euro zonas ceturkšņa dati par valdības finanšu statistiku (publicē reizi ceturksnī, aptuveni 4.5 mēnešus pēc tā ceturkšņa beigām, uz kuru attiecas dati).

Euro zonas gada dati par valdības finanšu statistiku (publicē reizi gadā, aptuveni 4.5 mēnešus pēc tā gada beigām, uz kuru attiecas dati).

Papildu euro zonas tautsaimniecības statistika par mājokļu cenām (publicē divas reizes gadā, aptuveni 4 mēnešus pēc laikposma, uz kuru attiecas dati); darba tirgus rādītāji (publicē reizi ceturksnī, aptuveni 2 līdz 4 mēnešus pēc ceturkšņa, uz kuru attiecas dati); euro zonas pamatkapitāls (publicē reizi gadā, aptuveni 1.5 gadus pēc gada, uz kuru attiecas dati) un euro zonas sezonāli izlīdzinātais SPCI (publicē reizi mēnesī pēc tam, kad *Eurostat* publicējis neizlīdzināto mēneša SPCI, aptuveni 18 dienas pēc mēneša, uz kuru attiecas dati).

2. PIELIKUMS

DATU PIEEJAMĪBA

Euro zona izveidota 1999. gada janvārī. Tomēr ECB ar NCB palīdzību analīzei un izpētei apkopojusi daudzas statistiskās laikrindas, kas atspoguļo agrākas norises teritorijā, kura vēlāk kļuva par euro zonu, un arī jaunas statistikas prasības nereti attiecas uz, cik vien iespējams, salīdzināmiem datiem par agrākiem periodiem (ne vienmēr sākot no 1999. gada sākuma). Šajā pielikumā norādīts, par kādiem iepriekšējiem periodiem pieejamas dažas galvenās laikrindas par euro zonu tās pašreizējā sastāvā. Tomēr tas, ka pieejama kāda datu kopa par, piemēram, 1994. gadu, nenozīmē, ka par tik senu periodu pieejami visi dati, kādus tagad publicē ECB "Mēneša Biļetenā", jo euro zonas statistika laika gaitā kļuvusi arvien detalizētāka un vispusīgāka. Turklāt agrāki dati, kas nereti apkopoti no nesaskaņotiem avotiem, kuri paredzēti citiem nolūkiem, parasti ir nekvalitatīvāki nekā jaunāki dati un nav pilnībā salīdzināmi ar tiem.

Pielikums attiecas uz euro zonas apkopotajiem rādītājiem. Dati, kas attiecas uz atsevišķām dalībvalstīm un var būt pieejami par ilgāku vai īsāku laiku, šeit nav aplūkoti.

MONETĀRĀ, FINANŠU IESTĀŽU UN TIRGU STATISTIKA

MFI bilance – mēneša dati kopš 1997. gada septembra beigām (ietverot Grieķiju, sākot ar 1998. gada martu).

Monetārie rādītāji (M1, M2–M1 un M3) – mēneša dati kopš 1980. gada janvāra (mazāk ticami dati izpētei sagatavoti par laiku kopš 1970. gada).

"Banku" aizdevumi – mēneša dati kopš 1983. gada janvāra.

Ieguldījumu fondi (izņemot naudas tirgus fondus) – ceturkšņa bilances kopš 1998. gada beigām.

Vērtspapīru emisijas (parāda vērtspapīri) – bruto un neto emisijas: mēneša dati kopš 1990. gada janvāra; atlikumi: mēneša dati kopš 1989. gada decembra.

Vērtspapīru emisijas (kotētas akcijas) – bruto un neto emisijas: mēneša dati kopš 1999. gada janvāra; atlikumi: mēneša dati kopš 1998. gada decembra.

MFI procentu likmes – mēneša dati par sešām noguldījumu un četrām aizdevumu procentu likmēm no nesaskaņotiem nacionālajiem avotiem kopš 1996. gada janvāra.

MFI procentu likmes – mēneša dati par pašreizējām saskaņotajām laikrindām (45 rādītāji: 31 par jauniem darījumiem, 14 par atlikumiem) kopš 2003. gada janvāra.

Naudas tirgus procentu likmes, valdības obligāciju peļņas likmes, akciju tirgus indeksi – mēneša dati kopš 1994. gada janvāra.

MAKSĀJUMU BILANCE UN AR TO SAISTĪTĀ ĀRĒJĀ STATISTIKA

Tekošais konts un tā galvenās sastāvdaļas – ceturkšņa dati kopš 1980. gada 1. ceturkšņa; mēneša dati kopš 1997. gada janvāra.

Finanšu konts – mēneša dati kopš 1998. gada janvāra.

Maksājumu bilances ģeogrāfiskais dalījums – ceturkšņa dati kopš 2003. gada 1. ceturkšņa.

Maksājumu bilances monetārais atspoguļojums – ceturkšņa dati kopš 2000. gada 1. ceturkšņa, mēneša dati kopš 2003. gada marta.

Starptautisko investīciju bilance – gada dati kopš 1997. gada beigām (neto pozīcijas tikai par 1997. un 1998. gadu); ceturkšņa dati kopš 2004. gada 1. ceturkšņa.

Starptautisko investīciju bilances ģeogrāfiskais dalījums – gada dati kopš 2002. gada beigām.

Starptautiskās rezerves un ārvalstu valūtu likviditāte – mēneša dati kopš 1999. gada decembra (rezerves aktīvi tikai kopš 1998. gada decembra).

Euro efektīvais kurss (nominālais un reālais) – kopš 1993. gada; nominālais EVK attiecībā pret EVK-23 grupu pieejams par katru dienu un reālais EVK pieejams par mēnesi vai ceturksni atkarībā no deflatora; attiecībā pret EVK-42 grupu gan nominālo, gan reālo EVK aprēķina katru mēnesi, pamatojoties uz patēriņa cenu indeksiem.

VALDĪBAS FINANŠU STATISTIKA

Ieņēmumi un izdevumi (galvenās sastāvdaļas), deficīts/pārpalikums, deficīts/parāda korekcija, parāds (galvenās sastāvdaļas) – gada dati kopš 1991. gada.

Ienākumi un izdevumi (galvenās sastāvdaļas), deficīts/pārpalikums – ceturkšņa dati kopš 1999. gada 1. ceturkšņa.

Parāds un deficīta-parāda korekcija (galvenās sastāvdaļas) – ceturkšņa dati kopš 2000. gada 1. ceturkšņa.

FINANŠU UN NEFINANŠU KONTI

Nefinanšu sektoru galvenie finanšu aktīvi un pasīvi – ceturkšņa dati kopš 1997. gada 4. ceturkšņa.

Apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu galvenie finanšu aktīvi un pasīvi – ceturkšņa dati kopš 1997. gada 4. ceturkšņa.

Uzkrājumi, ieguldījumi un finansējums (sektoru dalījumā) – gada dati kopš 1990. gada.

TAUTSAIMNIECĪBAS STATISTIKA

Papildu euro zonas tautsaimniecības statistika (sk. 1. pielikumu) – dati kopš 1996. gada vai agrāk.

3. PIELIKUMS

ATSAUČU APKOPOJUMS

KOPIENAS TIESĪBU AKTI

Protokols par ECBS un ECB Statūtiem.

Protokols par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru.

Protokols par konverģences kritērijiem.

Padomes Regula (EK) Nr. 2223/96 par Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmu Kopienā (EKS 95).

Padomes Regula (EK) Nr. 2533/98 par statistikas informācijas vākšanu, ko veic Eiropas Centrālā banka.

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1221/2002 par valsts ceturkšņa nefinanšu pārskatiem.

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 501/2004 par valsts pārvaldes ceturkšņa finanšu pārskatiem.

Padomes Regula (EK) Nr. 1222/2004 par to, kā apkopot un sūtīt datus, kas attiecas uz valdības parādu ceturksnī.

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1161/2005 par ceturkšņa nefinanšu kontu apkopošanu pa institucionāliem sektoriem.

STATISTIKAS DARBA ORGANIZĀCIJA

Memorandum of Understanding¹ on economic and financial statistics between the Directorate General Statistics of the European Central Bank and the Statistical Office of the European Communities (Eurostat) (Saprašanās memorands starp Eiropas Centrālās bankas Statistikas ģenerāldirektorātu un Eiropas Kopienu Statistikas biroju (*Eurostat*) par tautsaimniecības un finanšu statistiku).

CITI

Balance of Payments Manual¹ (Maksājumu bilances rokasgrāmata, Starptautiskais Valūtas fonds, 5. izdevums, 1993. gads).

Pārskats par prasībām tautsaimniecības statistikas jomā (ECB, 2004. gada decembris).

ECB "Mēneša Biļetens" – euro zonas statistikas sadaļa (2005. gada decembra izdevums).

¹ Tulkojums latviešu valodā nav pieejams.

ISSN 1725571-6

9 771725 571007